

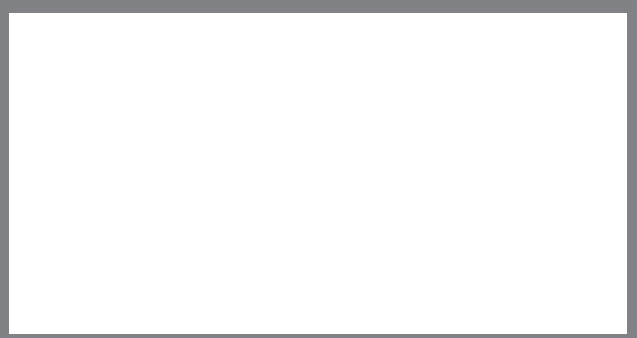
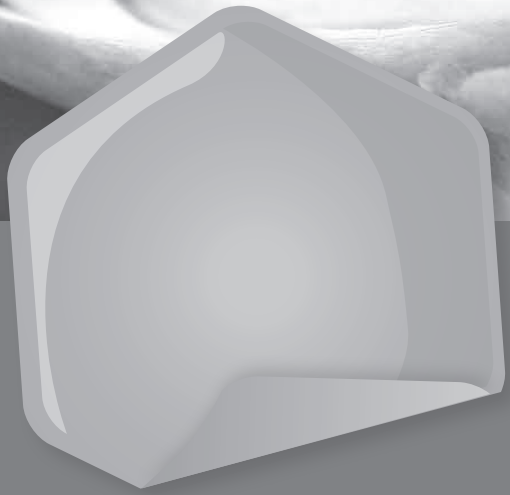

Slovenski ČEBELAR

letnik CXXV • 9/2023

Anton Janša
1734–1773

Seznam terenskih svetovalcev Javne svetovalne službe v čebelarstvu po Sloveniji

Okoliš	Priimek	Ime	Stik	Občine
Gorenjski	Markič	Janez	030/604 028 031/365 021	Kamnik, Komenda, Lukovica, Medvode, Mengeš, Moravče, Trzin, Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas - Poljane, Kranj, Naklo, Preddvor, Šenčur, Žiri
	Pintar	Tomaž	030/604 046 041/602 540	Bled, Bohinj, Gorje, Jesenice, Jezersko, Kranjska Gora, Radovljica, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žirovnica
Celjski	Jernej	Andrej	030/604 064	Bistrica ob Sotli, Dobje, Kozje, Podčetrtek, Radeče, Rogaška Slatina, Rogatec, Šentjur pri Celju, Šmarje pri Jelšah, Store
	Babnik	Peter	030/604 060 041/211 295	Celje, Dobrna, Laško, Slovenske Konjice, Tabor, Vitanje, Vojnik, Zreče, Žalec
	Podrižnik	Franc	030/604 068	Braslovče, Gornji Grad, Ljubno, Luče, Mozirje, Nazarje, Polzela, Prebold, Rečica ob Savinji, Solčava, Šmartno ob Paki, Šoštanj, Velenje, Vransko, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje
Podravski	Čuš	Martin	030/604 071	Cerkvenjak, Cirkulane, Destričnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Makole, Markovci, Ormož, Podlehnik, Ptuj, Središče ob Dravi, Starše, Sveti Andraž v Slovenskih goricah, Sveti Tomaž, Trnovska vas, Videm, Zavrč, Žetale
	Kitak	Stanislav	030/604 075 041/864 166	Benedikt, Duplek, Hoče - Slivnica, Kungota, Lenart, Lovrenc na Pohorju, Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Oplotnica, Pesnica, Poljčane, Rače - Fram, Ruše, Selnica ob Dravi, Slovenska Bistrica, Sveta Ana, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Sveti Jurij, Šentilj
Ljubljanski	Borštnik	Brane	030/604 002 031/336 905	Dobrepolje, Dol pri Ljubljani, Grosuplje, Ig, Ivančna Gorica, Škofljica, Velike Lašče, Vodice, Sodražica, Ribnica, Loški Potok
	Marinko	Roman	030/604 008	Borovnica, Brezovica, Dobrova - Polhov Gradec, Domžale, Horjul, Ljubljana, Log - Dragomer, Logatec, Vrhnika
Primorski	Adrijan	Seljak	041/728 469 030/360 900	Bovec, Cerkno, Kanal ob Soči, Kobarid, Tolmin, Nova Gorica, Brda, Miren - Kostanjevica, Renče - Vogrsko, Šempeter - Vrtojba, Ajdovščina, Idrija, Vipava, Komen
Obalno-kraški	Babič	Klavdijo	030/604 036	Ankaran, Divača, Hrpelje - Kozina, Izola, Koper, Piran, Sežana
Obalno-kraški, notranjski	Anzeljc	Rajko	030/604 041	Ilirska Bistrica, Loška dolina, Pivka, Bloke, Cerknica, Postojna, Bloke
Dolenjski	Kobe	Franc	041/940 606	Dolenjske Toplice, Mirna, Mirna Peč, Novo mesto, Straža, Trebnje, Žužemberk, Litija, Šmartno pri Litiji
Dolenjski, posavski	Sajtl	Vinko	030/604 053	Mokronog - Trebelno, Šentjernej, Šentrupert, Škocjan, Šmarješke Toplice, Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško, Sevnica
Pomurski	Madjar	Jakob	041/720 481 041/598 356	Apače, Cankova, Gornja Radgona, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kobilje, Križevci, Kuzma, Moravske Toplice, Murska Sobota, Puconci, Radenci, Rogašovci, Sveti Jurij ob Ščavnici, Šalovci, Tišina
	Tratnjek	Franc	030/604 084 041/606 013	Beltinci, Črenšovci, Dobrovnik, Lendava, Ljutomer, Odranci, Razkrižje, Turnišče, Velika Polana, Veržej
Koroški	Goričan	Janko	030/604 085 041/332 698	Dravograd, Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica
	Praper	Pavel	030/604 087	Črna na Koroškem, Mežica, Mislinja, Prevalje, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec
Belokranjski	Milinkovič	Dušan	030/604 090	Črnomelj, Kočevje, Kostel, Metlika, Osilnica, Semič

Podatki za stik Veterinarske fakultete – Nacionalnega veterinarskega inštituta:

Enota Murska Sobota, Noršinska cesta 35, 9000 Murska Sobota: Mateja Ratiznojnik, dr. vet. med., 02/534 82 18, 031/622 730, mateja.ratiznojnik@vf.uni-lj.si.

Enota Maribor, Karantanska ulica 37, 2000 Maribor: mag. Vida Lešnik, dr. vet. med., 02/228 37 38, 041/645 792, vida.lesnik@vf.uni-lj.si.

Ljubljana, Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana: dr. Lucija Žvokelj, dr. vet. med., 01/477 93 71, 041/650 158, lucija.zvokelj@vf.uni-lj.si, Barbara Hočevar, dr. vet. med., 01/477 93 71, 030/706 449, barbara.hocevar@vf.uni-lj.si, Rene Rus, dr. vet. med., 01/477 93 71, 030/466 215, rene.rus@vf.uni-lj.si, in Monika Kozar, dr. vet. med., 01/477 93 71, 040/252 781, monika.kozar@vf.uni-lj.si.

Enota Celje, Trnoveljska cesta 1, 3000 Celje: Alenka Juric, dr. vet. med., 03/428 16 35, 041/900 005, alenka.juric@vf.uni-lj.si.

Enota Novo mesto, Šmarješka cesta 2, 8000 Novo mesto: Anita Vraničar Novak, dr. vet. med., 07/332 51 17, 041/649 495, anita.vranicarnovak@vf.uni-lj.si.

Enota Nova Gorica (pisarna Koper), Ulica 15. maja 17, 6000 Koper: Suzana Skerbiš, dr. vet. med., 05/936 67 70, 041/645 763, suzana.skerbis@vf.uni-lj.si.

Enota Nova Gorica, Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica: mag. Ivo Planinc, dr. vet. med., 05/338 37 00, 041/740 805, ivo.planinc@vf.uni-lj.si.

Enota Kranj, Kranjska cesta 16, 4202 Naklo: mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med., 04/277 06 20, 041/645 769, mira.jenkorogelj@vf.uni-lj.si.

PRODAM

Med, akacijev, cvetlični, lipov in ajdov. Možna dostava na dom, 041 784 775.

Med, akacijev in lipov, pakiran po 28 kilogramov. Košana, 051 628 969.

Med, akacijev, ajdov, lipov in cvetlični, lastne pridelave. Možnost dostave do LJ, cena po dogovoru! Murska Sobota, 041 252 695.

Med, cvetlični, akacijev, gozdni, lipov, kostanjev, in sveži matični mleček. Rogaška Slatina, 041 587 573.

Med, cvetlični ter lipov. Pivka, 070 684 784.

Med, kostanjev in gozdni. Kostanjevica na Krki, 070 862 544.

Med, lipov in gozdni, v 25- ali 40kg posodah. Kanal, 041 217 060.

Med, lipov in cvetlični, večje količine. Pivka, 041 575 477.

Med, gozdni, večje količine v po-

sodah. Okolica Vipave, 031 573 928.

Med, lipov, lastne pridelave. Pivka, 051 815 772.

Med, gozdni v različnih pakiranjih, 10 kg in več. Plištanj, Kozjansko, 041 352 997.

Med, lipov, hojev in gozdni, v kg in rinfuzi. Okolica Vuhreda, 02 88 73 33.

Med, lipov, v rinfuzi. Okolica Novega mesta, 041 703 051.

Med, cvetlični, akacijev, kostanjev, lipov in gozdni, v rinfuzi. Možna dostava. Možna menjava za vosek. Novo mesto, 041 385 620.

Matični mleček, svež, pridelan na območju Haloz in Slovenskih goric. Pakiran v 700g, 160g ali 40g embalažo. Možna dostava ali pošiljanje po pošti. 031 484 527.

Cvetni prah, svež, pakiran po 2 kg. Pošljem tudi po pošti. Kozjansko, 031 505 566.

Cvetni prah, sveže zamrznjen, očiščen nečistoč. Domžale, 041 980 224.

Cvetni prah, sveže zamrznjen. Sevnica, 041 961 766.

Cvetni prah (cvetlični, kostanjev), zračno sušen, očiščen in zamrznjen. Pošljem tudi po pošti. Okolica Brežic, 051 366 071.

Čebelje družine, 10-satne, na AŽ-satih. Okolica Maribora, 041 514 468.

Čebelje družine (8 družin) 10-satne, na AŽ-satih, in montažni čebelnjak. Vse v zelo dobrem stanju. Okolica Kopra, 031 466 775.

Čebelje družine v AŽ-panjih z malim zabojnikom za osebni avtomobil. Škofja Loka, 040 764 765.

Čebelje družine na AŽ 10S, s panji ali brez. 031 331 530.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih z letošnjo matico, ki je potomka rodovniške matice. Šentjernej, 070 877 080.

Čebelje družine (6 družin) in dva čebelnjaka, 10 in 8 AŽ-panjev (7S). Točilo na motorni pogon in posode za točenje medu. Okolica Horjula, 041 241 788.

Posoda za med Logar, 50 kg. Ravne na Koroškem, 031 408 155.

Točilo za med Logar, samoobračalno, dobro ohranjeno, na 4 LR-sate. Primskovo, 031 617 394.

Točilo za med, 4-satno, ročni in motorni pogon. Okolica Ljubljane, 041 689 055.

Naprava za čiščenje cvetnega prahu, v celoti iz inoksa. Domžale, 041 980 224.

Panji AŽ 7S v odličnem stanju, nekateri še novi, 18 kosov, in panje 3S AŽ ter prašilček. Velika Polana, 041 656 815.

Kombinezon, ventilacijski. Okolica Goriškega, 051 635 982.

KUPIM

Ometalnik in 4-satno točilo z motorjem. Logatec, 041 806 172.

Čebelnjak prevozni, rabljen, z ohranjenimi AŽ-panji, 4 do 6 kosov. Lasten prevzem. Limbuš, 041 694 139.

Septembrska akcijska ponudba

Na Čebelarški zvezi Slovenije imamo v **akcijski ponudbi** naslednje artikle. Vsa naročila sprejemamo na tel. št.: 01 / 729 61 00 ali na e-naslov: ines.zunic@czs.si. **Pri nakupu trgovskega blaga imajo člani ČZS 10 % popusta.**

Žig čebelice
16,50 EUR - 10% = 14,85 EUR

Kapa s šiltom
8,70 EUR - 10% = 7,80 EUR

Knjiga Dobrega zdravja s čebelami
29,90 EUR - 10% = 26,91 EUR

Knjiga Dobra beseda je kot med
19,90 EUR - 10% = 17,91

Nalivno PERO

Čebelarška zveza Slovenije je izdala posebno nalivno pero z napisom Čebelarstvo v Sloveniji, način življenja. Pero bo darilo vsem, ki bodo 30. septembra v Gallusovi dvorani na SLAVNOSTNI AKADEMIJI ČZS.

Na voljo tudi v prodaji, cena 15,00 EUR + poština. Naročila ines.zunic@czs.si ali po telefonu 01/729 61 00

IGRA s kartami VESELE ČEBELE

Vesele čebele so zabavna igra s kartami, kjer s svojimi čebelami skušamo osvojiti čim več rožnih kart. A previdno, saj nam čebele, ki jih nismo izbrali, nekoliko zamerijo in raje odtavajo k sosеду!

Vsako serijo bomo igralci namreč sočasno odigrali le določeno število svojih kart. Te se razlikujejo v barvi, in igralec, ki ima večino pri določeni barvi odigranih kart, bo za nagrado prejel rožno karto te barve (te pa imajo tudi različne točkovne vrednosti). Odigrane čebele se nam nato vrnejo v roko, neodigrane pa so vmes pobegnile k sosеду. Še dobro, da so vse čebele tako muhaste, in da smo zato od drugega soseda prejeli njegove.

Le s spretnim igrajem in predvidevanjem potez nasprotnikov bomo osvojili največ točk!

Cena kompleta: 18,90 EUR + PTT

Vsa naročila sprejemamo na tel. št.: 01/729 61 00
ali na e-naslov: ines.zunic@czs.si.

Čebelarska zveza Slovenije nadgrajuje člansko izkaznico ugodnosti

Vsi člani Čebelarske zveze Slovenije boste s člansko izkaznico v prihodnje deležni še več ugodnosti pri raznih ponudnikih blaga in storitev.

Ugodnosti za člane omogočajo:

- Anton Ciglič, s. p.,
- Apartmaji Isabella Kustiči (otok Pag),
- Apartmaji Stanka Komparak (otok Korčula),
- BeeConn tehničnice,
- Belokranjski hram, d. o. o.,
- Camp Omišalj (otok Krk),
- Camp Straško (otok Pag),
- Čebelarski center Maribor, Jana Pušnik Pokrivač, s. p.,
- Čebelarstvo Pislak Bali,
- Čebelarstvo Vogrinčič,
- Čebelji raj Noč,
- Kmetijska zadruga Šaleška dolina, z. o. o.,
- Eldema elektronika, Srečko Lavrič, s. p.,
- Kipgo, d. o. o.,
- Kokos Agency, d. o. o.,
- Liburnia Riviera Hotels (Opatija),
- Majskaj, d. o. o.,
- Marjan Dolinšek, s. p.,
- Medium, d. o. o.,
- Muzeji radovljjske občine,
- Peter Potočnik, s. p.,
- PC Doktor, Luka Dobovičnik, s. p.,
- Prva osebna zavarovalnica, d. d.,
- Primož Rože s. p.,
- Sabina Pirš, s. p., Gostišče pri čebelici,
- Slovenia Eco Resort,
- Šport hotel Pokljuka,
- Štefan Šemen, s. p.,
- Terme Snovik,
- Trajnice Golob Klančič,
- Turistično čebelarstvo Pavlovič,
- cenejša samoplačniška usposabljanja ČZS in 10-% popust na trgovsko blago.

Vsi ponudniki blaga in storitev so objavljeni na naši spletni strani, kjer je opisana tudi oblika ugodnosti:

www.czs.si/content/X9. V Slovenskem čebelarju bomo mesečno dopolnjevali seznam ponudnikov storitev ugodnosti.

Poplave in neurja
so močno prizadela v
državo. Človek v
stiski potrebuje
solidarnost.

- Kakovostni parametri medu in sheme višje kakovosti
- »Pokosili bomo, ko se bodo čebele najedle«
- Apiterapija, apiturizem in apivelnes
- Kaj je Ioannes Antonius Scopoli (1728–1788) pisal o čebelah

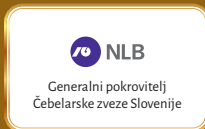

SLAVNOSTNA AKADEMIJA ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

- 150 -letnica organiziranega čebelarstva na Slovenskem
- 20 -letnica Apimondie Ljubljana 2003
- 250 -letnica spomina na smrt Antona Janše
- Začetek delovanja Čebelarške šole Antona Janše

V soboto, 30. septembra 2023, ob 14. uri
vljudno vabljeni v Gallusovo dvorano Cankarjevega doma!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Prispevek na udeleženca znaša **10 EUR**.
Zagotavlja vam vstop v Gallusovo dvorano Cankarjevega doma in spominsko darilo. Prijave za udeležbo sprejemamo do 1. septembra 2023 na: barbara.dimc@czs.si in 041 370 409.

Praporščaki imajo prost vstop.

Nakazilo prispevka se opravi na TRR: SI56 0318 6100 2214 727, odprt pri banki SKB, sklic: SI 00 30092023, koda nemena: **prispevek 150 let**.

V programu bomo lahko med drugim prisluhnili čebelarški in slovenski himni, znanim »vižam«, kot so Slovenija, od kot lepote tvoje, V dolini tihi, Čebelar, Zvon želja in druge.

V programu bodo med drugimi sodelovali:
praporščaki Čebelarške zveze Slovenije, Pihalni orkester SVEA Zagorje, Moški komorni pevski zbor Čebelarške zveze Slovenije, Helena Blagne, glasbena skupina Fehtarji.

Nagovorili nas bodo:
predsednica Republike Slovenije dr. **Nataša Pirc Musar**,
nekdanji predsednik ČZS in predsednik organizacijskega odbora Apimondie 2003 **Lojze Peterle**,
predsednik Apimondie **Jeff Pettis**,
predsednik uprave NLB d.d. **Blaž Brodnjak**,
predsednik ČZS **Boštjan Noč**.

Privedite v bosta povezovala: Boštjan Romih in Barbara Dimc.

Slavnostni del bomo zaključili s 45-minutnim koncertom glasbene skupine Fehtarji.

Posebni gost slavnostne akademije Čebelarške zveze Slovenije 30. septembra bo Sašo Avsenik!

Sašo izredno ceni slovensko čebelarstvo in je ponosen, da je njegov ata Slavko napisal glasbo za našo čebelarško himno.

Sašo, HVALA, da se zavedaš, kaj pomeni slovensko čebelarstvo, da si naš podpornik in predvsem prijatelj! Glas Sašove harmonike bo naši slovesnosti dal še posebno slavnostni pridih!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Slavnostna akademija Čebelarške zveze Slovenije se ne more zgoditi brez vas! Nekaj vstopnic je še na voljo, zato pohitite!

Vsi smo del te častitljive 150-letnice organiziranega čebelarstva na Slovenskem. Slavnostna akademija je v poklon vsem slovenskim čebelarškim in čebelarjem, prizadevanju in delu. Zato praznujmo skupaj 30. septembra ob 14. uri v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma.

Ujemite zadnjo priložnost in si zagotovite svojo vstopnico na: barbara.dimc@czs.si ali 041 370 409.

Čebelarška zveza Slovenije

VSTOPNICA
001599

001599

Drage čebelarke, dragi čebelarji!

Odkar sem med vami, mi v ušesih odmevata dva pojma, ki sta tesno povezana. Čebelarstvo in tradicija – tradicija čebelarstva. Vendar pa se moramo zavedati, da sta prav s to tradicijo povezani tudi sedanjost in preteklost. Do te tradicije smo morali nekako priti, kar pomeni, da so nam predniki stlakovali trdno pot, po kateri zdaj stopamo. Slovensko čebelarstvo je danes prodorno in odmevno v Sloveniji in svetu prav zaradi prizadevanja vseh čebelarjev, društev, zvez in Čebelarke zveze Slovenije.

Julija smo v Ivančni Gorici gostili IMYB – svetovno tekmovanje mladih čebelarjev. Tekmovanje je bila svojevrstna in lepa izkušnja za vse nas, predvsem pa lepa popotnica za naprej, saj so mladi čebelarji, navdušeni nad našo kranjsko sivko, odnesli novo znanje v države sveta.

Zgrnili so se črni oblaki, ki so prinesli neurja in poplave. Vse nas je prizadelo. Škode je ogromno v vseh panogah gospodarstva in kmetijstva ter na infrastrukturi. Nikomur ni bilo prizaneseno. Spopadamo se s težkimi časi, čebelarstvo leto je bilo slabo. Kot rečeno, so nam predniki utrli pot, a ta

pot nikakor ni bila posuta samo z lepim in dobrim. Kljubovali so času, ki prinese vse, dobro in slabo. Zato je na vseh nas, da ne klonimo, da se borimo, da smo solidarni in pomagamo drug drugemu. Vse krize, tudi ta, so namreč priložnost, da se narod poveže, zato bomo iz krize vstali še močnejši. Koliko nam bo pri tem pomagala država, ne vemo. Vemo pa, da bomo tradicijo gradili še naprej. V tem času sem se namreč tudi naučila, da slovenskemu čebelarju ni blizu, da bi se usedel v kot in čakal, bližje so mu trdna in močna volja, delo ter ljubezen do čebel. Prav zato, drage čebelarke, dragi čebelarji, me ne skrbi.

Bližajo se volitve v organe Čebelarke zveze Slovenije, naj bo to priložnost pogleda v prihodnost, saj človek v krizi pred sabo potrebuje cilje, vizijo. Zato dovolite, da vas povabim. Bodite aktivni v tem volilnem času, vsak predlog za kandidata, ki bi po vašem mnenju lahko pomembno vplival na prihodnost, vsaka ideja za program ali smer delovanja, je lahko kamenček v mozaiku tradicije, ki jo zapisujemo danes.

Mara Golob Meserko

Zakaj je pomembno potrošnikovo poznavanje shem kakovosti?

V Sloveniji imamo že skoraj 20 let vzpostavljen sistem shem kakovosti, podrobneje sistem zaščiteneh geografskih označb in zajamčenih tradicionalnih posebnosti. S ponosom se lahko pohvalimo z 28 kmetijskimi pridelki oziroma živili, ki imajo pridobljeno evropsko zaščito in nosijo označbo evropskih zaščitnih znakov. Ti potrošniku zagotavljajo višji standard kakovosti in nabor najbolj kakovostnih slovenskih proizvodov, ki so ponos naše tradicije in slovenskega podeželja. Poznavanje slovenskih potrošnikov, lokalne slovenske hrane in obstoja posameznih shem kakovosti je ključno, če želimo s skupnimi močmi povečati ponudbo slovenskih kakovostnih proizvodov na trgu. Ministrstvo se zaveda pomena poznavanja shem kakovosti, zato že od leta 2016 izvajamo sektorske in generične promocije, od leta 2022 pa izvajamo tudi promocijo zaščiteneh shem kakovosti. Slovenski potrošniki so naklonjeni slovenski hrani in kmetijskim pridelkom oziroma živilom iz shem kakovosti, zato je zelo pomembno, da tako ministrstvo kot proizvajalci intenzivno nadaljujemo s promocijskimi dejavnostmi, ki bodo potrošnika ozaveščale o shemah kakovosti, zaščitnih znakih, načinu kontrole in višjih parametrov kakovosti. Obveščen potrošnik ima v rokah znanje in zavedanje, da je kakovostna hrana zanj najboljša.

Ana Le Marechal Kolar, generalna direktorica, Direktorat za hrano in ribištvo, MKGP

KAZALO

UVODNIK

Mara Golob Meserko 229

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Ana Janžekovič in Tina Žerovnik: Kakovostni parametri medu in sheme višje kakovosti 232

DIVJI OPRAŠEVALCI

Danilo Bevk: Pokosili bomo, ko se bodo čebele 234

APITERAPIJA

Nika Pengal: Apiterapija, apiturizem in apivelnes 236

DELO ČEBELARJA

Klavdijo Babič: Čebelarjeva opravila v septembru 238

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Janez Gregori: Kaj je Ioannes Antonius Scopoli (1728–1788) pisal o čebelah 240

Mojca Pibernik: Predelava zelišč in dišavnic na tradicionalen način kot dopolnilna dejavnost v čebelarstvu 242

Klemen Božnik: Zakaj se čebele izogibajo pikom v rokavice iz nitrila 244

Mara Golob Meserko: Čebelarjenje je družinska tradicija 246

OBVESTILA ČZS 248

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV 249

OBVESTILA ČZS 250

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV 256

V SPOMIN 258

OGLASI 259

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredništvo: 01 729 61 14, 030 604 660, mara.golobmeserko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Uredniški odbor: Brane Borštnik, Vladimir Fajdiga, Simon Golob, Urška Intihar, Anton Žakelj, Mira Jenko Rogelj, Borut Preinfalk, Mara Golob Meserko

Urednik: Mara Golob Meserko

Lektorica: Mojca Pipan

Oddaja prispevkov: Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

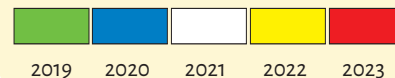
Avtorji naj v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Priprava za tisk in tisk: Para, d. o. o., Celestinova ulica 1, 1000 Ljubljana. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7680. Tiskano: 25. 8. 2023.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Arhiv fotonatečaja Čebelarstva zveze Slovenije 2023. Foto: Ivan Esenko, Slovenija.

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Aleš Bozovičar, opazovalec in napovedovalec čebeljih paš: 01/729 61 31, 041/644 217, ales.bozovicar@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja: Vlado Augustin: 01/729 61 12, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si
Simon Golob: 01/729 61 12, 030/604 015, simon.golob@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko: Tina Žerovnik: 01/729 61 04, 040/436 513, tina.zerovnik@czs.si, Mojca Pibernik: 01/729 61 128, 040/436 518, mojca.pibernik@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane:

Urška Rataj: 01 729 61 34, 040 436 514, urska.rataj@czs.si

Aljaž Debelak: 01/729 61 29, 040/436 519, aljaz.debelak@czs.si

Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si

Svetovalec za izobraževanje in usposabljanje:

Boris Potočnik: 01 729 61 11, 051 637 204, boris.potocnik@czs.si

Uredništvo: Mara Golob Meserko, urednica: mara.golobmeserko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Barbara Dimc, tajnik: 01/729 61 02, 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Ines Zajc Žunič, poslovna sekretarka: 041/337 854, ines.zunic@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarstva knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni

četrtak v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSČ: Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarskem centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarskem razvojno-izobraževalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijskego gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek od 10.00 do 14.00.

Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarskem centru Maribor): petek od 8.00 do 10.00.

Ko skrbimo za čebele, skrbimo za prihodnost.

Zavedamo se, da brez čebel ni življenja, biotske pestrosti, ni skoraj tretjine hrane ... Kar pomeni, da ni prihodnosti. Zato s ponosom podpiramo svetovno znano slovensko čebelarstvo ter prispevamo k ohranjanju naše bogate kulturne dediščine, zaščiti okolja in investiramo v lepšo prihodnost, ki si je brez čebel ne moremo predstavljati.

Kakovostni parametri medu in sheme višje kakovosti

V Sloveniji imamo razvite sheme višje kakovosti, ki potrošniku omogočajo nakup izdelkov, za katere veljajo strožji kakovostni parametri. Preberite katere lastnosti prištevamo h kakovostnim parametrom.

Ana Janžekovič, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane, **Tina Žerovnik**, svetovalka specialistka za ekonomiko čebelarjenja (tina.zerovnik@czs.si)

Za določanje kakovosti medu uporabljamo več kakovostnih parametrov. Kakovostni parametri medu so opredeljeni z Evropsko direktivo o medu. Zapisani so tudi v standardih Codex alimentarius, ki so osnova za delovanje več svetovnih organizacij, kot sta WHO (Svetovna zdravstvena organizacija) in FAO (Organizacija za prehrano in kmetijstvo Združenih narodov). V Sloveniji imamo razvite sheme višje kakovosti, ki potrošniku omogočajo nakup izdelkov, za katere veljajo strožji kakovostni parametri. H kakovostnim parametrom prištevamo naslednje lastnosti: vsebnost vlage, elektrolitska prevodnost, vsebnost sladkorjev in netopnih snovi, delež prostih kislin, diastazno število in vsebnost hidroksimetilfurfurala (HMF).

Med, ki se daje v promet, mora ustrezati naslednjim pogojem:

- Vsebnost vlage ne sme presegati 20 %.
- Elektrolitska prevodnost za cvetlične medove je nižja od 0,8 mS/cm, medtem ko je prevodnost za gozdne medove višja od 0,8 mS/cm.
- HMF (hidroksimetilfurfural) ne presega 40 mg/kg.
- Vsebnost sladkorjev (vsota fruktoze in glukoze) v cvetličnem medu mora biti najmanj 60 g/100 g, v gozdnem medu pa 45 g/100 g.
- Najvišja vsebnost saharoze je 5 g/100 g. Pri vsebnosti saharoze obstaja nekaj izjem, in sicer lahko akacijev med, med iz lucerne, sivke, boreča in nekaterih drugih rastlinskih vrst dosega višjo vsebnost saharoze (10 oz. 15 g/100 g).
- Vsebnost netopnih snovi ne presega 0,1 g/100 g.
- Proste kisline dosežejo največ 50 tisočink enote prostih kislin v 1000 g.
- Diastazno število je najmanj 8.

Foto: Arhiv ČZS

Med, vključen v sistem SMGO (Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo), ima strožja pravila na področju vsebnosti vlage, ki ne sme presegati 18,6 %, in glede vsebnosti HMFa, ki ne sme presegati 15 mg/kg. Podobni kriteriji veljajo tudi za Kočevski gozdni med, pri katerem vsebnost vode ne sme presegati 18,6 %, vsebnost HMFa pa mora biti manjša od 10 mg/kg. Kakovostni parametri, ki opredeljujejo Kraški med, so nekoliko drugačni, in sicer vsebnost vode v tem primeru ne sme presegati 18 %, HMF pa ne sme presegati 40 mg/kg. Tovrstna strožja merila kupcu omogočajo,

da izbere izdelke višjega kakovostnega razreda, po drugi strani pa pridelovalcu zaščitene izdelke omogočajo višjo prodajno ceno.

Za doseganje osnovnih kakovostnih parametrov se je treba ravnati po načelih dobre čebelarke prakse in upoštevati osnovne apitehnične ukrepe. Eden izmed teh ukrepov je, da pred točenjem odvzamemo testni vzorec, na katerem pomerimo delež vlage. Pozornost namenimo hranjenju čebeljih družin in možnosti prehoda krme v med. Posebno pozornost namenimo tudi prevešanju satov in potencialni napaki točenja prevešanih satov. Pri utekočinjanju medu smo pozorni na temperaturo segrevanja in na to, da medu ne pregrejemo na več kot 40 °C, kar vpliva na hitrost nastajanja HMF-a. Na nekatere kakovostne parametre žal ne moremo vplivati. To so recimo elektrolitska prevodnost, delež prostih kislin in diastazno število.

Foto: Arhiv ČZS

Pomembno je, da poznamo osnovne kakovostne parametre in dajemo na trg kakovostne izdelke. Osnovne kakovostne parametre je zakonsko predpisala in sprejela Evropska unija. Predpisov, ki jih je sprejela EU, se morajo držati posamezne članice unije, vključno s Slovenijo. Zagotavljanje osnovnih kakovostnih parametrov omogoča kupcu nakup izdelkov najvišje možne kakovosti, kar med drugim prispeva k boljši potrošniški izkušnji in večjemu zaupanju v tovrstne izdelke.

Med iz shem kakovosti v očeh potrošnika

Na trgu se poleg medu v čedalje večji meri, ne samo pri lokalnih pridelovalcih, ampak tudi v živilskih trgovinah, pojavljajo živila, ki so označena z znaki evropskih shem kakovosti. Generacije, ki prihajajo v vlogo potrošnika, dajejo velik poudarek zdravemu življenjskemu slogu, kamor sodi tudi temu primeren način izbora ter pomena uživanja kakovostne hrane. Vpliv globalizacije, socialnih medijev in interneta kot pomembnih virov informacij, pa tudi zavedanje o okoljski odgovornosti, spodbuja iskanje lokalnih prehranskih možnosti. Tudi sodobna podjetja se vključujejo v tovrstno vedenje, povezujejo se z lokalnimi, tradicionalnimi in trajnostnimi praksami ter si prizadevajo za sožitje z naravo.

Oznake kakovosti na ravni EU, kjer so certificirani tudi Slovenski med, Kočevski gozdni med in Kraški med, so bile ustvarjene z namenom vplivanja na potrošnikove odločitve z vidika posebnosti, preverjene kakovosti, zagotovljene sledljivosti in znanega porekla. Cilj prodaje medu iz shem kakovosti je preseganje pričakovanj potrošnikov, ki najpogosteje vključujejo visoko kakovost, ustrezne informacije in izjemno doživetje. Vključevanje v evropske sheme kakovosti ter prodaja certificiranega medu sta pomembni tržni orodji za čebelarje, dodana vrednost živila in konkurenčna prednost na trgu, ki je nasičen z uvoženim medom nižje kakovosti in cene. ●

Viri:

Pravilnik o medu (Uradni list RS, št. 4/11 z dne 21. 1. 2011).

Direktiva Sveta 2001/110/ES z dne 20. decembra 2001 o medu.

<https://www.okusi-med.si/> (april, 2023).

Glogovečan, A. I., Šedík, P. in Pocol, C. B. (2021). The importance of certification with pdo and pgi quality schemes: A critical analysis of the romanian beekeeping sector. *Bulletin of University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine Cluj-Napoca. Food Science and Technology*, 78(2), 35.

Glogovečan, A.-I., Dabija, D.-C., Fiore, M. in Pocol, C. B. (2022). Consumer perception and understanding of european union quality schemes: A systematic literature review. *Sustainability*, 14(3), 1667.

»Pokosili bomo, ko se bodo čebele najedle«

Vse več raziskav kaže, da so urbane površine pomemben življenjski prostor za opráševalce. Predvsem zaradi prehranskih virov celotno sezono (v parkih, na vrtovih), manjše uporabe pesticidov in pestrejšega okolja v primerjavi z intenzivno kmetijsko krajino. Z načrtnim upravljanjem se razmere za opráševalce da še izboljšati. Del tovrstnih prizadevanj je tudi kasnejša košnja travnikov.

dr. Danilo Bevk, Nacionalni inštitut za biologijo (danilo.bevk@nib.si)

a preživetje opráševalcev so pisani travniki zelo pomembni. Zagotavljajo pester vir hrane in prostor za gnezdenje. Vendar pa je mnogo travnikov danes vedno bolj gnojnih ter bolj zgodaj in pogosteje košenih, zato rastline ne zacvetijo in opráševalci na njih ne najdejo nobene hrane. Na nekaterih travnikih sicer spomladi množično zacveti regrat, a teden obilja je premalo, da bi opráševalci uspešno zaključili svoj življenjski krog. Precej javnih zelenih površin je travnikov. Ker ti niso namenjeni pridelavi krme, bi lahko del kosili kasneje in tako prispevali k varstvu opráševalcev oziroma širše biotske pestrosti. So del tako imenovane zelene infrastrukture.

V slovenskih mestih so se med prvimi poznejše košnje lotili v Mestni občini Ljubljana. Od leta 2020 naprej nekaj javnih travnatih površin in travnikov kosijo samo dvakrat letno, prvič šele v juliju. Na Gorenjskem k poznejši košnji nagovarja pobuda Čebelarske zveze Gorenjske in Zavoda Tri – Grozda NVO Gorenjske z zgovornim naslovom **»Veliki traven in rožnik – čebelam cvetoč krožnik«**. Podobne akcije najdemo tudi drugje po Sloveniji, npr. v Celju in na Ptujju. K poznejši košnji nagovarjajo tudi v okviru akcije Hiše kranjske čebele **»Postani varuh čebel«**.

Zaradi zelo različnih pričakovanj, ki jih imamo občani o tem, kako naj bi bile urejene zelene površine, je za uspešnost tovrstnih akcij zelo pomembna ustrezna komunikacija. Potem ko prepričamo lokalne oblasti in komunalne službe, se pravo delo pravzaprav šele začne. Za mnoge je namreč še vedno ideal urejenosti angleška trata, vsako večje odstopanje od tega pa znak zanemarjenosti. Občanom je zato treba razložiti, zakaj se kosi kasneje in redkeje. V Ljubljani npr. vsako pomlad izbrane travnike opremijo s tablami z napisom **»Pokosili bomo, ko se bodo čebele najedle«**. Ozaveščati je treba tudi po drugih kanalih in s tem sčasoma spremeniti miselnost ljudi.

Kot glavno korist poznejše košnje velja poudariti, da s tem rešujemo eno ključnih težav čebel oziroma opráševalcev – pomanjkanje hrane. Koristi tudi številnim drugim organizmom. Pravi pisani travniki so lahko tudi zelo lepi, tudi za domače in tuje obiskovalce mest. Poleg tega zahtevajo manj vzdrževanja. V nasprotju s pričakovanji sicer vsaj na začetku manj

košenj ne pomeni nujno tudi manj stroškov, saj košnja starejše trave zahteva uporabo drugačnih kosilnic.

Rezultat ob dobri komunikaciji ne bi smel izostati. Po izkušnjah nekaterih občin pritožb o zanemarjenosti ni veliko, celo nasprotno, dobivajo pobude, naj se dejavnost pozne košnje izvaja tudi na drugih zelenicah.

Pri pozni košnji je treba upoštevati različne interese, ki jih imamo ljudje. Površine, ki so namenjene rekreaciji, je seveda treba kositi pogosteje, da bodo lahko uporabne. Pozni košnji lažje namenimo brežine ali le del zelene površine. Bolje je začeti z nekaj poskusnimi območji in si tako pridobiti izkušnje tako z upravljanjem kot s komunikacijo.

Potrebna sta potrpežljivost in dolgoročen pristop k tej dejavnosti. Cvetoče travnike je lažje ohraniti kot ponovno vzpostaviti. Zgolj zamik košnje še ne pomeni, da bodo travniki tudi takoj zacveteli. Če se žužkocvetke že izginile, bo trajalo leta, da se bodo vrnille in razširile.

Marsikje skušajo proces pospešiti z dosejevanjem. Žal na slovenskem trgu pravzaprav ni lokalno pridelanega semena travniških cvetlic, setev uvoženih mešanic pa je lahko škodljiva, zato jo odsvetujem. V mešanicah so namreč pogosto tujerodne, celo invazivne rastline. Vendar tudi če so samo rastline, ki sicer rastejo pri nas, gre lahko za druge podvrste, zato lahko pride do genetskega onesnaženja. Zaradi tega npr. ne uvažamo italijanske čebele. Najboljša pot je tako v bližini pridelan seneni drobir, na primer pri bližnjem kmetu s pisanimi travniki, ki so košeni tako pozno, da seme dozori.

Vendar če sejemo na tla, ki so prebogata s hranili, setev ne bo imela večjega učinka, saj sejane rastline ne bodo uspešne v boju za prostor z rastlinami, ki jim bogata tla ustrezajo. Zato moramo najprej zmanjšati količino hranil v tleh, in sicer tako, da trave ne mulčimo, ampak pokosimo in pokošeno rastlinsko biomaso tudi odstranimo. Lahko jo tudi nekaj dni pustimo, da seme dozori in odpade. Z leti bo tako travnik lahko vedno bolj cvetoč, pisan in lep. Zaradi dolgotrajnosti obnove je zato hitreje, če v poznejšo košnjo uvedemo travnike, ki še niso tako degradirani.

Zamik košnje ni namenjen samo temu, da se opráševalci najedo, ampak tudi temu, da rastline semenijo, se tako razmnožujejo in razširjajo. Ob tem pa moramo biti še posebej pozorni na invazivne rastline.

Te se lahko na takih površinah še posebej razraščajo in s semeni razširjajo še v okolico, zato lahko naredimo več škode kot koristi. Dosledno jih moramo na ustrezen način odstranjevati, sicer bodo lahko povsem zavladaile. Način odstranjevanja je odvisen od vrste rastline.

Želimo si, da bi tovrstne pobude zaživele tudi na zasebnih vrtovih. Na njih še vedno pre pogosto kraljuje angleška trata (in robotska kosilnica), najdemo jo celo pri kakem čebelarju (!). Z vidika ustreznosti življenjskega prostora za čebele oziroma opraševalce je taka trata zelena puščava.

Na manjšem vrtu verjetno ne bomo prvič kosili šele julija, a že manj košenj in nič zatiranja »plevelov« bodo pripomogli, da bodo zacvetele zaplate črnoglavk, marjetic, plazeče detelje in še česa. Tudi na površinah, na katerih veliko hodimo. Dober kompromis je tudi, da se pogosto kosijo le potke, po katerih hodimo. Na večjem vrtu bi se lahko našel prostor tudi za kakšno zaplato pravega pisanega travnika. Ob pomanjkanju hrane je dragocena vsaka drobtinica oziroma vsak kvadratni meter cvetoče paše.

Foto: Danilo Bevk

Na pozno košenem travniku v ljubljanskem Parku Tivoli smo v dveh letih našli 40 vrst čebel. Da bo travnik res pisan in cvetoč, bo trajalo še več let.

Članek je nastal v okviru projekta FRACTAL (Spodbujanje zelene infrastrukture v mestnih in podeželskih naseljih v Alpah). Projekt je sofinanciran s sredstvi Evropske unije (program Interreg Alpine Space).

Interreg

Co-funded by
the European Union

Alpine Space

FRACTAL

Apiterapija, apiturizem in apivelnes

Dejavnosti apiterapija, apiturizem in apivelnes so zaradi predpone "api" pogosto razumljene kot sopomenke. Prav je, da te dejavnosti, ki sicer imajo čebele za skupni imenovalac, razmejimo, saj kot boste videli v nadaljevanju, je razlika med njimi velika.

Nika Pengal (gospodicna.medicna@gmail.com)

Začetki apiterapije v Sloveniji segajo najmanj v čas dr. Filipa Terča, začetnika moderne apiterapije, njegov rojstni dan, 30. marec, je tudi svetovni dan apiterapije. Človek je njen (apiterapije) uporabnik, že odkar je prvič stopil v stik s čebelo na tem planetu, in lahko rečemo, da je v preteklosti čebelarji pridelke resnično uporabljal v terapevtske namene. Nekdanji, žal preminuli, predsednik Apimondie, Irec, Philip McCabe je v svojem nagovoru ob prvem svetovnem dnevu čebel dejal: »Med je bil zdravilo, preden je bilo zdravilo izumljeno.« S tem je želel poudariti, da čebelji pridelki niso le prehranska dopolnila in poživila, čebelarji imamo v rokah zelo močna funkcionalna živila, ki in če jih znamo pravilno uporabljati, resnično koristijo našemu počutju. Ker je šla farmacija strmo navzgor v razvoju medicinske znanosti, smo sčasoma pozabili na ta ljudska zdravila, s katerimi si je človek vso zgodovino obstoja pomagal lajšati prenekatero tegobo. Čebelji pridelki so visoko koncentrirane biološko aktivne snovi, ki nam lahko ob pravilni in kontinuirani uporabi zelo koristijo. Pomembno je, kako jih pridobivamo, na kakšnih temperaturah jih shranjujemo in v kakšnih prostorih ter embalažah jih skladiščimo, preden pridejo v roke uporabnikom. Nato pa je naša naloga, da znamo pravilno svetovati, kako naj jih uporabljajo, skupaj z upoštevanjem uradne medicine. Širom Slovenije in sveta se vedno bolj uveljavlja apiturizem. Čebelarji ponujamo

razna doživetja, ki največkrat vključujejo pokušino različnih sort medu, medice, medenega likerja, medenega žganja ter medenjakov. Radi pokažemo svoje čebelnjake in umetniško okrašene panje. Imamo čudovite medovite vrtove, polne začimbnic, zelišč in drugih medovitih rastlin. Pokažemo opazovalni panj z matico in na koncu si obiskovalci lahko privoščijo masažo z medom in vdihavanje čebeljega zraka iz panjev v čebelnjaku, kjer lahko po možnosti tudi prespijo.

Tovrstni čebelnjaki so resnično nekaj posebnega, natančno so izdelani in vključujejo ljudsko stavbarstvo in umetnost. Pa so vsi, ki omogočajo to izkušnjo, tudi apiterapevti? Ali je njihovo znanje dovolj poglobljeno, da lahko trdijo, da so to apiterapevtske storitve? Seveda niso vsi ponudniki apiterapevti in to niso apiterapevtske storitve v pravem pomenu besede.

S tem namenom razmislimo, ali ni to bolj področje turizma ali pa velnesa kot apiterapije. Velnes (wellness) je po SSKJ dejavnost, ki s ponudbo različnih sprostitvenih tehnik in zdrave prehrane človeku omogoča dobro počutje. Običajno se izvaja znotraj zdravilišč, ki ponujajo kopanje v termalni vodi, masaže, lepotilne kure, savne in razvajanje, kar je zelo priljubljeno pri turistih. Če skušamo to dejavnost prenesti v čebelarstvo, vidimo vzporednico z velnesom v apiturizmu, ki bi mu lahko dodali predpono api, torej apivelnes. Ko obiskovalci pridejo na tako destinacijo, ne

Vdihavanje panjskega zraka

Foto: mr. bee čebelarstvo

Medena masaža

dobijo le turistične izkušnje okušanja pridelkov, ampak za čas bivanja tam res izboljšajo svoje počutje. Programi velnesa so lahko zelo različni in jih lahko združujemo z različnimi pristopi, kot so razstrupljanje telesa in duha s čebeljimi pridelki in čebelami, ležanje na ležišču za sproščanje v čebelnjaku in vdihavanje panjskega zraka ter druge komplementarne tehnike, ki vodijo k boljšemu počutju in počitku, kot so meditacija ob čebelnjaku, izvajanje vodenih razgibalnih vadb (joga, taj čí, čí gong ...), spoznavanje medovitega vrta z zelišči, uporaba medovitih rastlin in kulinarika s čebeljimi pridelki, ki okrepi telo in povrne energijo. Sem sodijo tudi enkratna masaža z medom, medeni piling telesa, lepotni tretmaji obraza, medena kopel. Z eno besedo apivelnes, kar je zelo povezano z apiturizmom in tako imenovanim api well-beingom (dobrim počutjem), ki zajema vse zgoraj naštetu in traja kratek čas izkušnje.

Beseda terapija pa po SSKJ pomeni zdravljenje. Za zdravljenje je potrebna pravilna diagnoza, nato pa načrt zdravljenja, ki vodi k cilju izboljšanja zdravstvenega stanja in odpravi vzroka za nastalo bolezensko stanje. V čebelarstvu, ko govorimo o koristi čebeljih pridelkov za naše zdravje, je to apiterapija. Večina apiterapevtov ni tudi medicinsko izobraženih ljudi, zato sta nujno potrebna sodelovanje z uradno medicino in pa poznavanje tudi drugih alternativnih vej zdravilstva, ki jih lahko vključujemo v tovrstni pristop k izboljšanju zdravstvenega stanja. Tudi tu lahko nudimo vdihavanje zraka iz čebeljega panja ali pa poskušamo to poustvariti z različnimi napravami za izhlapevanje čebeljih pridelkov, kot je denimo nebulizator, pri čemer gre za večkrat ponavljajoče se tretmaje. Nudimo lahko več zaporednih masaž z medom, ki ob predpisani neprekinjeni uporabi pomagajo pri razstrupljanju telesa in izboljšanju delovanja limfe. Ob poznavanju anatomije in fiziologije telesa ter kako so se razvila bolezenska stanja, nato svetujemo o pogostosti uporabe, združevanju in

odmerjanju čebeljih pridelkov za posameznika, ki se je obrnil k nam po pomoč.

Še korak dlje gremo z uporabo čebeljega strupa, ki je najbolj tvegan čebelji proizvod, hkrati pa tudi učinkovit. V primeru njegove uporabe so potrebni resnično veliko znanja in pa nenehnega izpopolnjevanja in izobraževanja ter nujno sodelovanje z uradno medicino.

Če strnem misli, je v zadnjem času pri ponudnikih apiturizma v Sloveniji zaslediti ponudbo vdihavanja panjskega zraka ter izkušnjo spanja v čebelnjaku, ponekod tudi masažo z medom. Vse to so sprostivne tehnike, ob katerih se dobro počutimo in dobimo dragoceno in posebno izkušnjo. Ker pa vemo, da je apiterapija naravno zdravljenje, s pomočjo katerega krepimo svoje zdravje ter preprečujemo, lajšamo in odpravljamo zdravstvene težave, lahko razumemo, da je apivelnes v okviru apiturizma pravzaprav le sestavni del apiterapije.

Apiterapija praviloma ni turistična ponudba, temveč storitev, ki jo izvaja certificirani apiterapevt, v prostorih svojega apiterapevtskega čebelnjaka, ki je za apiterapevtsko dejavnost primerno opremljen, ali pa v prostoru, ki ustreza tej storitvi. Pri tem gre za več ponovitev apiterapevtske obravnave do želenega rezultata, pri apivelnesu pa za enkratna doživetja, ki niso dlje časa ponavljajoča se.

Apiterapija se v Sloveniji razvija in gre v dve smeri, v apivelnes in poglobljeno apiterapijo. Temu ustrezno se bo v prihodnosti razvijalo tudi izobraževanje apiterapevtov na višji ravni, za naziv apiterapevt II. stopnje, saj je očitno, da je razvoj te dejavnosti zaželen in potreben. Glavno vodilo našega apiterapevtskega delovanja *Primum non nocere* pomeni Najprej ne škoditi, za to pa sta potrebni nadgradnja in poglobitev usvojenega znanja na I. stopnji.

Viri:

<https://www.termania.net/slovarji/slovenski-medicinski-slovar>
<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=%2A>

<https://www.apiturizem.si/>

Čebelarjeva opravila v septembru

Zaradi napak čebelarja oziroma neustrezne oskrbe čebel v poletnem času nas september lahko kaznuje z zapiranjem panjev.

Klavdijo Babič (klavdijo.babic@siol.net)

V septembru je na Obali v zadnjih letih vreme stabilno z veliko sončnih dni. Toplo morje kopiči toploto v ozračje, zato je tudi ponoči toplo, dnevne temperature so približno 25 °C. Že konec avgusta in septembra se običajno pojavijo padavine, ki namočijo izsušeno zemljo. Travniki ponovno zacvetijo, dobro lahko zamede bršljan, na kraških tleh pa cveti žepek. Čebele najdejo hrano tudi na poškodovanem grozdju, figah in drugem sadju. Po dolgem suhem in brezpašnem poletju se ustvarijo odlični pogoji za medenje in ponovni razvoj. V zadnjem desetletju je lahko pri nas zaradi neugodnega muhastega spomladanskega vremena in suhega poletja šele v septembru dovolj ustrezne paše za čebele. Lahko bi rekli, da se vse obrača na glavo. Matice začnejo ponovno obilno zalegati. Velikokrat zaležejo trotovino. Ni redek pojav, preleganje matice. Ker so ponovno prisotni troti, se te brez težav oprašijo. Zaradi ugodne temperature, razvoja zalege in drugega pa so to žal tudi odlični pogoji za razvoj varoze.

Vzroki pretiranega razvoja varoje in zatiranje

V avgustu in septembru se polegajo zimske čebele. Da bodo te šle v zimo zdrave, močne in z dovolj maščobnega tkiva ter preživele do aprila, poskrbim, da imajo zadostne količine hrane, predvsem pa, da so očiščene in nepoškodovane od varoje. Testni vložki za kontrolo odpada varoj so predvsem v septembru nepogrešljiv pripomoček v mojem čebelarstvu. Uporabljam jih v vseh panjih. Tudi če v toplem poletnem obdobju ni bilo večjega odpada varoj, se sedaj na vložkih pojavi prava slika. Pozoren sem tudi na stanje pred panji. Če opazim čebele, ki ne morejo poleteti, pomeni, da se je zaradi pretirane okužbe razvil virus popačenih kril in sem že pozen. Če sem bil pri poletnem zatiranju varoj uspešen, v septembru v večini večjega naravnega odpada varoj ne beležim. Se pa vedno pojavi kakšna družina, ki je bolj napadena z varojami. Vzrokov je lahko več. Če je bilo v družini v poletnem času veliko zalege, so bile varoje skrite v njej. Najpogosteje pa pride v tem obdobju do reinvazije. V letošnjem letu je bilo na našem območju veliko rojev, ki so si poiskali dom v naravi. Ti roji zaradi prevelike napadenosti z varojami pogosto oslabijo. Močne družine jih poiščejo in izropajo, s seboj pa prinesejo varojo. Na enak način lahko naše čebele ropajo oslabele družine v lastnem čebelnjaku oziroma okoliških. Družine, ki ropajo, prepoznam z opazovanjem. Čebele intenzivneje izletavajo, v družinah se pojavi večja količina hrane, na testnih vložkih pa večji

odpad varoj. Priča smo tudi primerom, ko čebele v poletnem in jesenskem času zaradi prevelike napadenosti z varojami izroji. Posledica so prazni panji - v njih ostane le zalega. Čebele se na ta način poskusijo rešiti varoje in preživeti, kar pa zaradi konca sezone v večini primerov ni več možno. Zaradi velike napadenosti z varojo in možnosti prisotnosti drugih bolezni je potrebna posebna previdnost tudi pri oskrbi vseh poznih rojev, predvsem tistih, katerega izvora ne poznamo. Podobno metodo uporabljam tudi jaz. Prekomerno napadeni družini odvzamem vso pokrito zalego, ki jo skurim. V družini ostanejo le odkrita zalega in čebele. Ker so vse varoje na čebelah opravim zatiranje. Družina na ta način ob ustreznih količinah hrane nadomesti izgubljeno in preživi. Če se število varoj v septembru in oktobru v določenih družinah spet povečuje, pa pri njih ponovno opravim zatiranje z ekološkimi zdravili.

Priprava čebel na zimo

V septembru ni redkost, da ob obilni paši ponovno poteka intenzivno zaleganje in se čebele zopet številčno okrepijo. Če zaradi večjega vnosa hrane čebele matico blokirajo z medom, dodam mlad zgrajen sat ob zalego. Sicer pa v gnezdo le izjemoma posegam. Gnezda so namreč že oblikovana. Pazim le, da so na sredini. Družine se pripravljajo na zimo, zato potrebujejo predvsem mir. Pregledam le gnezda sumljivih družin, pri katerih sem pozoren na morebitne spremembe na zalegi. Družine ki preveč oslabijo, so brezmatične trotovke ali prekomerno napadene z varojami so obsojene na propad. Pri takšnih primerih družino ometem in panj izpraznim. Pri ostalih družinah sem pozoren na ustrešno količino hrane. Sedaj so v panjih zimske čebele, ki jih z dodatnim krmljenjem ne obremenjujem. Dokrmim le še družine, v katerih hrane primanjkuje. To opravim najkasneje do konca septembra ali v začetku oktobra. Krmim zvečer, ob tem pa pazim, da so nočne temperature še dovolj visoke in da čebele pitalnike do jutra izpraznijo. Največ pozornosti namenim nadzoru naravnega odpada varoj. Glede na stanje na testnih vložkih po potrebi opravim še dodatno zatiranje. V panjih je še veliko zalege, zato je potreba tudi po sveži vodi. Pozoren sem na morebiten rop družin, še posebej na tihi rop, ki prizadene oslABLJENE družine.

Razvoj in medenje bršljana

V Istri je predvsem v zaledju veliko zapuščenih stavb in nevzdrževanih gozdov. Posledično ima bršljan odlične pogoje za razvoj in ga je iz leta v leto več. Cveteti začne

septembra in cveti še v oktobru do ohladitve. Kljub dobrim pogojem v naravi vsako leto te paše čebele ne izrabijo. Na bršljanovih cvetovih v takih letih opažam le divje oprasovalce. Ko pa bršljan zamede, čebele hitro napolnijo plodišča in matico pogosto blokirajo pri zaleganju. Najmočnejše družine nosijo medičino tudi v medišče. Letos so julijska neurja obali prizanesla. Padavine so omilile sušo. Čebele so imele ves čas na voljo nekaj naravne hrane, zato so ohranile moč. Ob ustrezni poletni oskrbi bodo v septembru lahko v nadpovprečni kondiciji in ob morebitnem medenju dobro izkoristile pašo.

Ali je za čebelarje na Obali bršljan poguba ali priložnost?

Pred dobrim desetletjem, ko smo na Obali začeli beležiti prve večje donose bršljanovega medu, smo hitro spoznali, da ta med zelo hitro kristalizira in naj bi bil posledično za čebele v zimskem času slabše prebavljiv. Veliko čebelarjev je tedaj krivilo bršljanov med za zimske izgube svojih družin. Da do kristalizacije medu in izgub ne bi prišlo, sem sledil navodilom stroke ter med medenjem bršljana dodajal sladkorno raztopino v isti količini, kolikor je bil donos iz narave. Najmočnejše družine so na ta način napolnile tudi medišča. Ker nisem vedel kam spomladi s tako količino medu sem naslednje leto to metodo opustil. Nato sem konec septembra ob zalegi odstranil z vsake strani po en sat bršljanovega medu in na to mesto vstavil prazna sata ter začel krmiti. Čebele so nastavljeni sata in celice, kjer se je zalega polegla, napolnile s sladkorno raztopino. V drugih krajnih satih in medenih venci okoli zalege je ostal bršljanov kristalizirani med. Okoli božiča sem opravil zimsko zatiranje in pregledal stanje družin. V tem obdobju je bilo s čebelami vse v redu. Naslednji pregled sem opravil februarja ob lepem sončnem vremenu. Zanimalo me je predvsem, kaj je z zalogami hrane. V panjih je namreč ostal le kristalizirani bršljanov med. Takoj po pregledu je pritisnil mraz in vztrajal do konca marca, zato v tem hladnem obdobju čebel ni bilo možno krmiti. V strahu sem čakal na otoplitev in na to, kolikšne izgube bom beležil. Ko se je vreme v začetku aprila otopilo, sem presenečeno opazoval, kako so čebele intenzivno letele iz panjev. V aprilu so se lepo razvijale in uspešno izrabile akacijevu pašo. Od takrat naprej jeseni, zaradi kristalizacije medu, čebel dodatno ne krmim. V oktobru le po potrebi, dokler vreme še dopušča, nalijem

Bršljanova paša

Foto: Klavdijo Babič

še nekaj sladkorne raztopine, da z njo napolnijo prazne celice v gnezdu. Opažam, da če je družina čez zimo dovolj močna, se z ogrevanjem gruče ustvari dovolj vlage, s katero čebele topijo kristalizirani med. Tako pozimi propadejo le manj številčne družine.

Točenje bršljanovega medu

Bršljan je iz leta v leto intenzivnejše medil. Zanimalo me je, ali lahko razvijemo metodo, s katero bomo lahko jeseni iztočili bršljanov med, v katerem ne bo ostankov zdravil ter sladkorja in ali bo čebelam pred kristalizacijo uspelo ta med dovolj izsušiti. S pokojnim Renatom Starcem, ki je kot izkušen čebelar skrbel za naš društveni učni čebeljak v Hrastovljah, sva izdelala načrt. V spomladanskem času sva izrezovala trotovino in s tem omejevala razvoj varoj. V poletnem času sva zatirala varoje z mravljinčno kislino. Do konca avgusta so imele družine od osem do deset kilogramov hrane. Bršljan je dobro medil, vendar se nama je poskus ponesrečil. Medeni sati so bili pred točenjem že kristalizirani in točenje ni bilo možno. Naslednje leto sva pomanjkljivosti odpravila in poskus ponovila. Ko se je pojavilo medenje bršljana, sva ob zalegi

odvzela vse sate z zalogo hrane in prazen prostor levo in desno ob zalegi nadomestila s praznimi sati. Pazila sva, da so gnezda na sredini. Da bi omilila kristalizacijo medu, sva panje zapažila s penasto gumo. V izoliranih panjih ostaja tudi ponoči višja temperatura, zato med počasneje kristalizira. Čebele so pridno vnašale bršljanovo medičino. Predvsem zvečer je pred panji dišalo po milnici. To je tipičen vonj, ko čebele vnašajo bršljanovo medičino. Konec septembra sva se odločila za točenje. V plodiščih sva pustila po en sat medu z

leve in desne ob zalegi. V mediščih sva vse odvzela. Sate v plodišču sva nadomestila s prej odvzetimi sati, v katerih je bila sladkorna raztopina. Po potrebi sva družine dokrmila, da je znašala zimsko zalogo hrane približno 12 kilogramov. Referenčni vzorec tega medu so nama analizirali v laboratoriju ČZS in v laboratoriju v Nemčiji. Kisline v medu so bile nekoliko povečane, vendar v mejah normale, prav tako so bili znotraj mejnih vrednosti tudi vsi ostali parametri, tako da je bil med primeren za prodajo. Bršljanov med je med kupci vedno bolj zaželen, zato je njegova cena višja od drugih vrst medu. Zakonodaja in produktna odgovornost nas zavezujeta, da kupcu predamo varno živilo. Če se boste odločili za točenje bršljanovega medu, bodite pozorni, da med medenjem ne krmite čebel in ne zatirate varoj. Med po točenju oddajte na analizo ostankov zdravil in sladkorja. Le ob ustreznih analizah je ta med primeren za trženje.

Kaj je Ioannes Antonius Scopoli (1728–1788) pisal o čebelah

Ob tristoletnici smrti Ioannesu Antoniusu Scopoliju v spomin

Janez Gregori (janez.gregori@gmail.com)

V letih 1754 do 1769 je v Idriji kot obratni zdravnik pri rudniku živega srebra služboval v južnotirolskem mestecu Cavalese rojeni Ioannes Antonius Scopoli, izjemen evropsko razgledan naravoslovni polihistor. Udeleževal se je na zelo različnih področjih, od medicine, kemije in geologije do botanike in zoologije, in ima izjemen pomen za razvoj slovenskega naravoslovja v najširšem pomenu. Med drugim so pomembni tudi njegovi zapisi o čebelarstvu in čebelah, tako o čebelah samotarkah kot o medonosni čebeli.

Njegovo temeljno entomološko (žužkoslovno) delo je *Kranjska entomologija* (*Entomologia Carniolica*) iz leta 1763, kjer pod zaporedno številko 811 omenja medonosno čebelo z znanstvenim imenom *Apis mellifica* (danes *Apis mellifera*). Del *Entomologije*, ki se nanaša na čebele, je poslovenil Josip Wester, objavljen je v *Slovenskem čebelarju* leta 1935, na straneh 87–89. Na kratko povzemimo najpomembnejše Scopolijeve ugotovitve:

Prebivalce panja je pravilno označil po njihovi spolni pripadnosti. Takrat čebelarstva znanost še ni vedela odgovora na to, kako poteka praha matic. Scopoli je prvi zapisal, da se to dogaja zunaj panja v zraku, kjer se matica spari s troti: »obdaja jo nekoliko čet trotov, ona izleti, v zraku letéča se oplemeni«. To je njegova najpomembnejša ugotovitev. Ker o trotih govori v množinski obliki, so nekateri naši čebelarji zaključili, da že Scopoli ugotavlja, da se matica ob paritvenem izletu spari z več troti. Tak zaključek je neutemeljen, ne nazadnje, kako pa naj bi Scopoli dokazal, da se matica na trotovišču v zraku, kjer jo obdaja truma trotov, spari z več kot enim?

Kot najpomembnejšo čebeljo pašo Scopoli omenja ajdo: »radi česar kmetje v mesecu avgustu panje iz gorskih

krajev v pašo prevažajo«. Kot sovražnike čebel omenja sršena, lastovko (sic!), večšo, tuje čebele in pajka. Na koncu v desetih točkah svetuje kmetom, kako naj pospešujejo čebelarstvo. Izključno čebelam je posvečeno Scopolijevo delo *Razprava o čebelah* (*Dissertatio de apibus*) iz leta 1770. Prevedel jo je prav tako

Josip Wester (Slovenski čebelar, 1935, strani 89, 104–107, 124–128). Prevajalec v uvodu opozarja na pomembnost avtorjevega predgovora in citatov pod črto, ki pričajo o njegovi bogati načitanosti ter v marsičem dopolnjujejo njegove navedbe.

Glede čebelarstva samega Scopoli pravi, da hoče natanko to povedati, kar je na svojih botaničnih izletih križem po deželi opazil in si zabeležil. Tem opazovanjem je dodal še nekaj omenjenih opomb, »da bi zadevo bolj pojasnil ter da ne bi golo poročanje zbudilo nejevoljo pri čitatelju«.

Medonosno čebelo Scopoli v tem delu obravnava pod znanstvenim imenom *Apis cerifera* (čebela voskonoska); v opombi svojo odločitev utemeljuje z dejstvom, da edina gradi voščeno satje, med pa nabirajo tudi druge vrste čebel.

Za matico pravi: »Naši rojaki jo zovejo 'maternca', ker jo enodušno smatrajo za mater vseh drugih. Rodi se iz jajčeca delavke v obširnejši celici (katerih je v enem panju 6–10, včasih tudi manj); pitati se mora z boljšo hrano, je večja od brezspolnic (delavk)... Želo, ki je z njim oborožena, redkokdaj uporablja; če pa piči, ga zopet vase potegne in ne pogine radi pika kakor čebele. V začetku februarja leže jajčeca ter nadaljuje ta opravke tja do pasjih dni.«

Za trote pravi, da se splošno imajo za matičine može, četudi nekateri menijo, da služijo čebelam. In nadaljuje: »Ali ni veliki Swammerdam ugotovil, da t. zv. spolovila trotov ne morejo prodrati v telo samice?« In se sprašuje:

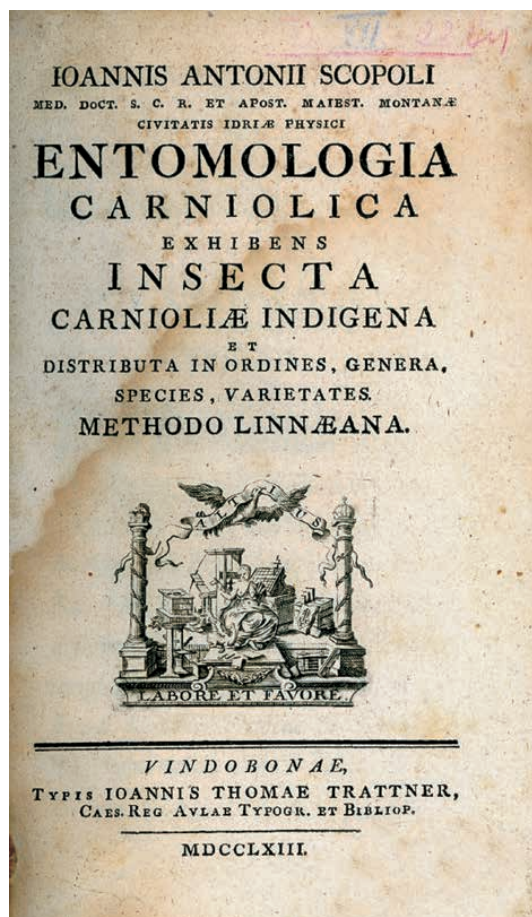
Portret prikazuje Bahorez Scopolijevega portreta (Jan Kleinhardt, 1768) Foto: Janez Gregori

»Kako torej se oplajajo jajčeca matice, ko je dognano, da troti nekaj pripomorejo za ustvaritev potomstva?« Pod vplivom avtoritete je torej Scopoli podvomil o svoji, pravilni, ugotovitvi v prejšnjem delu.

Čebele so brez spola, manjše, nabirajo obnožino, med, vosek in hrano. Gradijo šesterokotne celice, »polnijo jih zdaj z nektarjem cvetlic, zdaj polagajo vanje zametke sester in zlasti novih matic ter jih goje in pitajo«. Skrbijo za čistočo v panju, ko troti postanejo nepomembni, jih pomečejo iz panjev: »Nobenega napora se ne ogibljejo, samo da pride novi zarod nepoškodovan na svetlo.«

Glavnina Scopolijeve *Razprave* je 17 poglavij, ki jih imenuje *Opazovanja*, pri vsakem pa je pod črto zapisal opombe in citate. Navaja številne stare avtorje, kot so na primer Marcius Terentius Varro (116–27 pr. n. št.), Titus Lucretius Carus (96–55 pr. n. št.), Lucius Annaeus Seneca (4 pr. n. št.–65 n. št.) in Junius Moderatus Columella (v 1. stol. n. št.), do novejših, kot so Jan Swammerdam (1637–1680), Karl Linne (1707–1778) (s katerim se je Scopoli tudi dopisoval) in Adam Gottlob Schirach (1724–1773).

V obširni *Razpravi o čebelah* je v 17 »Opazovanjih« prikazal celotno problematiko čebelarstva na Kranjskem. Navedimo samo naslove posameznih opazovanj: (1) Gojenje čebel na Notranjskem, (2) Gojenje čebel na Gorenjskem, (3) Vipavski okraj, (4) Planinski kraji

Naslovnica knjige *Kranjska etimologija*. Dostopno na dlib.

Spominska plošča na glavnem trgu v kraju Cavalese, Trentino, Italija. Dostopno na https://sl.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Antonio_Scopoli

Kranjske, (5) Izdelava panjev, (6) Namestitve čebelnjaka in panjev, (7) Prezimovanje, (8) Odvzemanje medu, (9) Rojenje čebel, (10) Kako nadomestiti na prahi izgubljene matice, (11) Umetni roji, (12) Pomen umetnega razmnoževanja, (13) Združevanje slabih družin, (14) Prevažanje panjev pri Kranjcih, (15) Varovanje čebel, (16) Bolezni in (17) Najpomembnejše cvetje.

Kakor koli že, Scopoli je prvi razkril čebelarstvo in stopnjo razvoja našega čebelarstva. Za čebelarje je zanimiv tudi koledar cvetenja kranjske flore, ki ga je Scopoli objavil v okviru svojega botaničnega opusa in so eni prvih, mogoče celo prvi, objavljeni fenološki podatki cvetenja. V prvem zvezku obsežnega dela znamenite Kranjske flore (*Flora carniolica*) iz leta 1772 je namreč v neoštevilčenem uvodnem delu štiri strani obsegajoče poglavje *Calendarium florae carniolicae* (Koledar kranjske flore), pod naslovom poglavja pa je natisnjena letnica 1762, torej deset let pred letom izida dela. Scopoli je Kranjsko floro, oba dela obsegata več kot neverjetnih 1000 strani in številne priloge z risbami, pripravljaval več let. Koledar cvetenja je zaključil leta 1762, zapisal letnico in poglavje dodal rokopisu, deset let kasneje pa je delo končal v celoti in ga tudi objavil. Scopoli je objavil še nekaj krajših del o čebelarstvu v italijanščini in nemščini, vendar so to več ali manj prevodi prej omenjenih del.

Življenje je bilo do Scopolija izredno kruto. Najprej mu je umrla soproga, ki jo je na Kranjsko pripeljal iz rodnega Cavaleseja. Ponovno se je poročil, a spet ovdovel, nato se je poročil še tretjič. Strašno tragedijo je doživel tudi z otroki: rodilo se mu jih je sedem, a so vsi umrli. Scopoli je iskal uteho v delu, raziskovanju narave in pisanju o njej. Obseg njegovih objavljenih del je ogromen, komaj verjetno je, da kaj takega lahko človek naredi še poleg redne službe. In pri razsvetljavi, ki mu jo je ob večerih in nočeh lahko dajala samo sveča!

Predelava zelišč in dišavnic na tradicionalen način kot dopolnilna dejavnost v čebelarstvu

Zeliščarstvo kot dopolnilna dejavnost v kmetijstvu in čebelarstvu omogoča dvig produktivnosti in donosnosti ter doseganje širšega kroga potrošnikov.

Mojca Pibernik, svetovalka specialistka za ekonomiko čebelarjenja (mojca.pibernik@czs.si)

Zeliščarstvo je večfunkcijska proizvodno-storitvena dejavnost, znotraj katere se prepletajo podjetništvo, tradicionalno znanje, kmetijstvo, varovanje naravnega okolja in sodoben način življenja. Kot dopolnilna dejavnost v kmetijstvu in čebelarstvu pa omogoča dvig produktivnosti in donosnosti podjetja ter doseganje širšega kroga potrošnikov. Poleg tega pa pripomore tudi k boljšemu stanju čebel. Zeliščarstvo pa ne prinaša le prednosti za čebele, temveč tudi za okolje, saj se s sajenjem avtohtonih zelišč ohranja biotska raznovrstnost.

proizvedemo. Najpogosteje se iz zelišč pripravljajo različne čajne mešanice ali pa čaj iz ene vrste zelišča. Priljubljene vrste zelišč, ki se najpogosteje pojavljajo v čajnih mešanicah, so sivka, melisa, kamilica, lipa, meta in žajbelj. Čaje lahko ponudimo ob svojem pestrem naboru čebeljih pridelkov in s tem dopolnimo zgodbo tradicionalnega načina življenja in vračanja k naravi in naravnem. Pripravimo lahko tudi prikupne darilne paketke, ki vključujejo tako zeliščne pripravke kot čebelje pridelke. Poleg čajnih mešanic se iz zelišč pogosto pripravljajo tudi alkoholni izvlečki zelišč, imenovani

Foto: Arhiv ČZS

Dodatna paša za čebele

S sajenjem zelišč čebelarjem omogočamo dodatno pašo, še posebej če poskrbimo, da zelišča cvetijo celotno pašno obdobje. To je pomembno predvsem sredi poletja, ko cvetenje v naravi nekoliko stagnira. Ob pravilni izbiri rastlin čebelarjem omogočamo tudi obilje cvetnega prahu, ki je nujno potreben vir beljakovin v čebelji prehrani. Pašo pa bomo tako omogočili tudi vsem divjim oprasovalcem in s tem prispevali tudi k večji vrstni pestrosti svoje neposredne okolice.

Zeliščni pridelki in izdelki

Glavna prednost zeliščarstva kot dopolnilne dejavnosti pa so seveda vsi izdelki, ki jih lahko s tem

tinkture, ki blagodejne učinke zelišč kopičijo v alkoholu. Najpogosteje se pri tinkturah uporabljajo posamezne vrste zelišč, mešanice so redkejšje. Mnoge tinkture so primerne za uživanje, denimo tinkture materine dušice, melise in ameriškega slamnika. Pogosto se jih uživa razredčene v vročem čaju, ki omogoči tudi izhlapevanje alkohola. Nekatere izmed tinktur pa so primerne zgolj za zunanjo uporabo, kot recimo tinktura arnike. Pri ponudbi tinktur je pomembno, da se na etiketo označi, čemu je namenjena in kako se uporablja, označen pa mora biti tudi delež alkohola, ki ga vsebuje. Prav tako je pomembno, da se pri uporabi alkohola v tinkturah na Fursu registriramo kot proizvajalec trošarinskih izdelkov. Zelišča so izjemno uporabna tudi v kozmetiki, saj jih lahko uporabimo pri izdelavi raznovrstnih

mazil, krem in losjonov. Primerna so kot negovalna sredstva za lajšanje težav s kožo in njeno negovanje. V zeliščnih mazilih najpogosteje najdemo arniko, ognjič, rman in navadno materino dušico. Zeliščna mazila so največkrat osnovana na oljnem izvlečku zelišč, ki ga združimo z voskom, pogosto tudi propolisom. Pri uporabi kozmetičnih izdelkov pa je treba biti pozoren, saj Uredba o kozmetičnih izdelkih (ES št. 1223/2009) zahteva, da vsak, ki izdeluje kozmetične izdelke v Republiki Sloveniji, to dejavnost priglasi na Uradu RS za kemikalije.

Na portalu CPNP je treba kozmetični izdelek tudi priglasiti na Evropsko komisijo. Prav tako je pred dajanjem kozmetičnega izdelka na trg treba pridobiti dokumentacijo z informacijami o kozmetičnem izdelku ter opraviti mikrobiološke analize kozmetičnih izdelkov, če so te potrebne. Dokumentacija mora vsebovati tudi opis kozmetičnega izdelka, poročilo o varnosti kozmetičnega izdelka, opis metode proizvodnje in izjavo o skladnosti z dobro proizvodno prakso, dokazilo o učinku, ki naj bi ga imel kozmetični izdelek, ter podatke o kakršnem koli testiranju na živalih. Posebno pomembno je, da je pred dajanjem kozmetičnega izdelka na trg izdelana ocena varnosti kozmetičnega izdelka za človekovo zdravje in sestavljeno poročilo o varnosti kozmetičnega izdelka. Pri poimenovanju sestavin se uporablja mednarodna nomenklatura (INCI). Proizvodnja kozmetičnih izdelkov mora potekati v skladu z načeli dobre proizvodne prakse.

Dodana vrednost čebelarstvu

Prednost gojenja zelišč v kombinaciji s čebelarstvom pa je tudi dodana vrednost k čebelarstvu, saj lahko v svoji ponudbi ponudimo širši nabor izdelkov, kombinacij izdelkov in inovativnih proizvodov. Z dodajanjem zelišč v med naredimo izdelek zanimivejši za potrošnika. Z osredotočanjem na izključno zeliščno pašo pa lahko proizvedemo zelo kakovosten med, ki pa je klasificiran kot cvetlični med.

Kaj je primerno za priglasitev dopolnilne dejavnosti

Kot dopolnilna dejavnost na kmetiji se lahko priglasi opravljanje dejavnosti, povezanih s tradicionalnimi znanji na kmetiji, kar vključuje tudi predelavo zelišč in dišavnic na tradicionalen način. To pomeni, da se poleg zelišč in dišavnic smejo uporabljati le rastlinska olja, maščobe, žganje, čebelji vosek in smola. Uporabljajo se lahko surovine, ki so pridelane ali nabrane na lokalnem trgu. Torej je treba biti pozoren na izvor naših sestavin in katere to so.

Na kmetiji se lahko opravlja več vrst dopolnilnih dejavnosti, za isto vrsto dopolnilne dejavnosti pa se lahko določi zgolj en nosilec dopolnilne dejavnosti. Poleg nosilca dopolnilne dejavnosti lahko dejavnost izvajajo nosilec kmetije, člani kmetije, zaposleni na kmetiji, ki so vpisani v register kmetijskih gospodarstev, in osebe, ki opravljajo delo, ki ni opredeljeno kot zaposlovanje na črno.

Kakšni so pogoji za pridobitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti

Pri dopolnilni dejavnosti na kmetiji, ki je povezana s čebelarstvom, je pogoj za priglasitev dopolnilne dejavnosti na upravni enoti vpis najmanj desetih čebeljih družin v register čebelnjakov. Pogoj pri dopolnilni kmetijski dejavnosti, povezani s čebelarstvom, torej ni uporaba kmetijskih površin, temveč število čebeljih družin.

VIRI:

Gornik, Potočnik Slavič, Zeliščarstvo kot poslovna dejavnost na podeželju (2019).

Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji.

Lilek (2018), prispevek o strokovni razpravi o izdelavi kozmetičnih izdelkov s čebeljimi pridelki.

Magdič, Kandolf (2018), Kaj pravi zakonodaja o prodaji čebeljih pridelkov in čebeljih izdelkov?

Zakaj se čebele izogibajo pikom v rokavice iz nitrila

Klemen Božnik (klemen.boznik@siol.net)

Pri rokovanju s čebelami so najbolj izpostavljene prav čebelarjeve roke. Te so glavno, včasih tudi edino orodje pri rokovanju z njimi in so zato izpostavljene dejavnikom tveganja pri delu s čebelami, lahko pa pomenijo tudi tveganje zanje – npr. širjenje okužb. Kar se pikov tiče, bi verjetno lahko trdili, da imajo največ težav zaradi čebeljih pikov prav čebelarji začetniki, zaradi privajanja na bolečino in odzivov na čebelji strup.

Foto: Klemen Božnik

Z namenom zaščite je v slovenski čebelarški praksi precej razširjena uporaba usnjenih rokavic z dolgimi manšetami. Usnje kot debel in trd material precej dobro ščiti pred čebeljimi piki, a ob razdraženosti čebelje družine teh ne preprečuje. V nasprotju s tem je bilo pri rokovanju s čebelami v nitrilnih rokavicah opaženo, da se te izogibajo dejanskemu piku vanje. Do pika vanje pride redko, običajno le, če se čebela stisne z roko ob del panja. Običajno obnašanje čebel je, da se proti rokavici tudi »poženejo«, a se vanjo zgolj zaletijo ali jo obidejo, izjemoma pa se konča s pikom. Razlago takega odziva na nitril bi bilo treba poiskati v načinu, na katerega čebele zaznavajo svet okoli sebe. Med opažanji njihovega načina odziva na ta material je zanimivo tudi to, da čebele pičijo npr. neposredno v zanko, ki preprečuje zdrso rokava prek manšete rokavice in je tik nad njo, obenem pa se za pik v rokavico ne odločijo. Tako obnašanje je opaženo tudi ob dnevih velike razdraženosti čebeljih družin, kot je npr. ob kostanjevi paši. Takrat lahko uporaba nitrilnih rokavic zelo olajša potrebne posege v panj.

V literaturi strokovnih podatkov v zvezi z obravnavano tematiko z uporabo razpoložljivih orodij in iskanjem po povezanih ključnih besedah ni bilo mogoče najti. Do podobnih ugotovitev je sicer prišla čebelarka Hilary Kearney iz ZDA, ki je svoja opažanja zapisala v svojem spletnem dnevniku.

Poleg opaženega in še neraziskanega mehanizma zaščite pred čebeljimi piki imajo nitrilne rokavice še vrsto prednosti pri svoji uporabi v primerjavi z usnjenimi. Nitrilne rokavice so narejene iz t. i. nitrilne gume, sintetičnega materiala, ki je relativno odporen proti mehanskim vplivom (natezanje, vbodi) in različnim kemikalijam. Odpornost je sicer odvisna od same gostote materiala in dodatnih modifikacij njegove zgradbe. Zaradi dobrih omenjenih lastnosti je široko uporabljan kot material za izdelavo laboratorijskih rokavic za enkratno uporabo. Zaradi dobre odpornosti proti kemikalijam so take rokavice v čebelarstvu primerne tudi pri delu z njimi.

Glavne prednosti

Nitrilne rokavice so namenjene enkratni uporabi. Lahko se menjavajo med delom ali pa po vsakem opravilu v čebelnjaku. Na ta način lahko k čebelam pristopimo najbolj higiensko, saj jih ne izpostavljamo lastni kožni mikrobioti, pri rednem menjavanju pa tudi preprečimo prenašanje – lahko tudi iz panja v panj. To je zlasti pomembno in koristno pri pregledih, kjer sumimo na boleznijo v kateri izmed čebeljih družin. Z njihovo uporabo pri opravilih, kot je npr. točenje medu ali pa zlasti pobiranje matičnega mlečka, omogočimo najvišjo možno raven higiene v smislu rokovanja in s tem bolj čist in zanesljiv končni izdelek.

Nitril je koristen pri zaščiti pred snovmi, ki se uporabljajo v čebelarstvu. Orokavičene roke se pri delu zlahka umijejo oz. obrišejo samih madežev, npr. medu, ščitijo pa tudi pred kislinami in bazami ter sintetičnimi akaricidi. Pomembno je poudariti, da niso povsem zanesljive ob stiku z vsemi snovmi in je nujno seznanjenje z varnostnim listom posamezne snovi. Takojšnjo menjavo

Foto: Klemen Božnik

zahteva recimo politje z mravljinčno kislino. Dobro pa ščitijo npr. pred natrijevim lugom in raztopino oksalne kisline. Z njihovo uporabo lahko tako precej izboljšamo vidik varnosti in zdravja pri delu v čebelarstvu.

V primerjavi z okornimi usnjenimi rokavicami se nitrilne v pravi velikosti popolnoma prilegajo koži in omogočajo zelo natančno delo, tudi pri zelo natančnih opravilih, kot je pobiranje matičnega mlečka. V drugih strokah se take rokavice uporabljajo v elektrotehniki in farmaciji ter tudi medicini (kirurgija), kar potrjuje njihovo uporabnost pri natančnih delih.

Slabosti

Nitrilne rokavice so sicer namenjene enkratni uporabi in jih je nato treba zavreči. V primerjavi z usnjenimi je njihova življenjska doba zelo kratka. Ker so narejene iz sintetičnega materiala, niso trajnostne, saj niso biorazgradljive. Ta slabost pa verjetno ne odtehta drugih prednosti.

Delo v nitrilnih rokavicah poleti je lahko neprijetno, saj ne dihajo in ne prepuščajo ter vpijajo znoja. Zaradi tega se v njih lahko nabere dovolj znoja, da lahko moti pri delu. To se sicer lahko reši z menjavo in vmesnim sušenjem rok.

Proti mehanskim vplivom so nitrilne rokavice manj odporne, sicer je odvisno od gostote uporabljenega materiala, a se pri stiku z ostrimi deli, kot npr. štrlečimi deli žice za zažičenje na žebličkih, vilicami za odkrivanje satja, lahko poškodujejo do te mere, da se strgajo.

Kakor je že omenjeno v članku, podatkov iz prakse in raziskav na obravnavano tematiko ni oz. izvirajo iz osebnih izkušenj. Obstajajo tudi drugi sintetični materiali za zaščitne rokavice, s katerimi pa nimam praktičnih izkušenj. Ugotovitve bi lahko pripomogle k izboljšanju poznavanja biologije čebel oziroma konkretnije njihovega zaznavanja okolice. Kljub

Foto: Klemen Božnik

nepoznavanju mehanizma preprečevanja pika pa je nekaj argumentov v prid uporabi takih rokavic za izboljšanje čebelarke prakse in pa lažjemu rokovanju s čebelami.

Slike prikazujejo običajno situacijo pri delu z nitrilnimi rokavicami. Vidne se čebele, ki pikajo zgolj v zanko in ne v nitrilno rokavico.

Viri:

Kearny, H., What's the deal with nitrile beekeeping gloves? <https://beekeepinglikeagirl.com/whats-the-deal-with-nitrile-beekeeping-gloves/>. Pridobljeno 19. maja 2023.

Nitrile rubber, https://en.wikipedia.org/wiki/Nitrile_rubber. Pridobljeno 19. maja 2023.

Kimberly-Clark, Nitrile Gloves Chemical Resistance Guide, https://www.dartmouth.edu/ehs/chemical/nitrile_gloves_chemical_resistance_guide.pdf. Pridobljeno 19. maja 2023.

INHALACIJA IZ PANJA

Z inhalacijskimi seti API-AEROSOL I, API-AEROSOL II in API-AEROSOL Plus lahko izvajate aerosolno apiterapijo iz panja. Izbirate lahko med seti z naravnim vlekem in seti s prisilnim vlekem.

Medikoel d.o.o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica, T: 04 537 85 10, M: 041 618 775, info@medikoel.com, www.medikoel.com, www.s-mediko.com

POLNJENJE MEDU V VREČKE

Za vas napolnimo med v priročno pakiranje, v 8 gramске vrečke. Naj bo va med, v praktični embalaži, prisoten povsod, tako v gostinskih lokalih, kot v vsakem pohodniku nahrbtniku.

PROPO STEAM - UPARJALNIK PROPOLISA

Apiterapevtski aparat Propo Steam nam s segrevanjem naravnega propolisa omogoča izvajanje inhalacijske terapije. S priloženim priborom uporabnik sam ali s pomočjo apiterapevta izvaja inhalacije, ki koristijo pri težavah dihalnega sistema. Propo Steam pa je primeren tudi za čiščenje lebdečih delcev, mikrobov in organskih topil iz zraka. Prostor prijetno odiaji z vonjem propolisa.

Sejem Celje 18 - 19. marec 2023

Čebelarjenje je družinska tradicija

Maksimiljan Vajda je čebelarstvo prevzel od matere, ki je bila v povojnem obdobju edina znana čebelarka, ki je obvladovala več kot 40 čebeljih družin. Kot čebelar veliko pozornosti namenja izobraževanju. Zelo pomembna so mu strokovna znanja o biologiji čebel, naravi, medovitih rastlinah, boleznih in škodljivcih.

Mara Golob Meserko (mara.golobmeserko@czs.si)

Foto: Maksimiljan Vajda

Koliko časa in s koliko čebeljih družin čebelarite?

Čebelarim že od rane mladosti, pretežno s panji AŽ na 10 in 11 satih, na devetih stojščih na območju Občine Metlika. Imam tudi nekaj nakladnih panjev. Trenutno imam 200 čebeljih družin in sem aktivni član Čebelarskega društva dr. Jože Starc iz Metlike.

Imate veliko panjev. Vam kdo pri tem pomaga? Kako vidite prihodnost svojega čebelarstva?

Veliko mi pomagajo žena in sinova, ne uporabljam tuje delovne sile. Veliko upanje za nadaljevanje našega čebelarstva so dva sinova, štirje vnuki in dve vnukinji. Cela družina ima veliko veselje do čebel in čebelarjenja, ne zanima jih samo med, ampak tudi drugi čebelji proizvodi.

Kaj je za vas pomenil prehod na ekološki način čebelarjenja?

Leta 2005 sem se odločil, da bom pri čebelarjenju upošteval vse smernice ekološkega čebelarjenja. Dodatno sem se izobraževal in pridobil potrdilo o dobrih higienskih navadah v čebelarstvu, ki temeljijo na načelih sistema HACCP. Upošteval sem vsa navodila, ki jih je zahteval inštitut iz Maribora, s katerim še vedno sodelujem. Upoštevam tudi nasvete veterinarske stroke. Predstavljal sem si, da bo prehod manj zahteven, vendar sem pričakoval, da bo med, ki sem ga pridelal na ekološki način, bolj cenjen pri kupcih. Moti me dejstvo, da je cena medu pri nas pomembnejša od kakovosti. Pri prijavih na razne razpise zavodov je ekološko pridelani med razvrstjen z razmerjem med ceno in kakovostjo.

Kaj vam kot ekološkemu čebelarju predstavlja največjo težavo?

Velika težava pri ekološkem čebelarjenju je zatiranje zajedavcev (varoj) ter drugih bolezni čebel z omejenimi dovoljenimi ekološkimi sredstvi. Varoje tako zatiram z

oksalno in mravljinčno kislino, s sredstvi, ki so dovoljena za ekološke čebelarje, ki mi jih dovoli veterinar, zadolžen za čebelarstvo. V vsakem panju imam gradilnik za trotovinno, ki jo redno odstranjujem, s čimer zmanjšam število varoj v panju. Vedno uporabljam vosek iz lastnega ekološkega čebelarstva. Prav tako se ekološki čebelarji spopadamo z velikim stroškom trsnega sladkorja, ki je pri nas veliko dražji od drugega.

Kako bi konvencionalne čebelarje prepričali o preusmeritvi na ekološki način čebelarjenja?

Težko jih je prepričati, da bi čebelarili ekološko, ker s tem trenutno v Sloveniji ne povečajo svojega prihodka, imajo pa veliko več dela in obveznosti. Med čebelarji se najdejo tudi taki, ki cenijo zdravo pridelavo medu in se odločijo za ekološko čebelarjenje. Pozdravljam prizadevanja Čebelarske zveze in drugih institucij v Sloveniji za finančno podporo pri ekološkem čebelarjenju. Vsi bi se morali še bolj zavzemati za čim več ekoloških čebelarjev in promocijo ekološko pridelanega medu med prebivalstvom.

Kdo so kupci vašega medu?

Med pretežno prodajam stalnim strankam doma, raznim zavodom in v trgovinah. V Sloveniji stranke želijo tekoči med, čeprav v tujini cenijo kristalizirani med v kozarcih. Zdi se mi, da se bo tudi ekološkimi čebelarjem bolje godilo, ko bodo kupci spoznali pristen med, ki je tudi naravno kristaliziran.

Pravite, da veliko pozornosti namenjate izobraževanju. Zakaj?

Za vsakega čebelarja so zelo koristni nasveti, ki jih na raznih izobraževanjih posredujejo drugi čebelarji, predvsem tisti, ki čebelarijo z večjim številom čebeljih družin. Pomembne so tudi razne ekskurzije, kjer čebelarji spoznavamo metode čebelarjenja in metode pri zatiranju v zadnjem času nadležnih varoj. Vedno sem se trudil, da sem svoja znanja prenašal na mlajše generacije. V letu 1999 sem v organizaciji ČZS in čebelarske šole iz Gradca v Avstriji končal šolo prve generacije čebelarskih mojstrov Slovenije. Še v istem letu smo na mojo pobudo, v interesu aktivnega dela in združevanja čebelarskih mojstrov, ustanovili Klub čebelarskih mojstrov Slovenije s sedežem v Boldražu 6 pri Metliki. Vse v zvezi z ustanovitvijo, akti in organizacijo je bil moj prispevek. Sem tudi član upravnega odbora pri Čebelarskem društvu Metlika. ◆

Več kot fer. HOFER.

Svežina. Od blizu.

Ena od naših posebnosti za zagotavljanje svežine je tudi ta, da sadja in zelenjave ne skladiščimo. Morda je pred zaprtjem trgovin izbor včasih res že omejen, toda imamo posledično manj zavržene hrane in več prostora na policah, kjer vas že naslednje jutro pričakajo povsem sveži pridelki. In to vsak dan znova.

Svežina je naša kakovost. *po*

**HOFER
CENI,**

Spoštovani predstavniki čebelarških društev, spoštovani čebelarji!

Poplave so terjale večjo gmotno škodo in tudi nekaj življenj. Posamezniki so ostali brez vsega. Verjamemo, da je tudi med čebelarji nekaj takih, ki se spopadajo s težavami in škodo. Država je močno ohromljena zaradi poškodovane infrastrukture. Kot smo že objavili, se je predsednik Čebelarške zveze Slovenije takoj odzval s pozivom čebelarjem, da prijavijo svojo škodo v tajništvo ČZS, in na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) naslovil problematiko čebelarjev. ČZS si prizadeva, da smo čebelarji pri popisu in povračilu škod enakopravno obravnavani z drugimi kmetijskimi panogami. Na Čebelarški zvezi Slovenije še vedno popisujemo nastalo škodo, ki so jo čebelarji utrpeli na svojih čebelnjakih. Ta popis bomo predali MKGPju z namenom realne ocene škode in za enakovredno obravnavo čebelarjev z drugimi panogami in deležniki v kmetijstvu. Pri tem se je treba zavedati, da so sredstva države omejena in da obstaja sistem solidarnosti, kar pomeni, da moramo biti strpni in uvidevni, da bo lahko država najprej pomagala tistim, ki potrebujejo osnovne dobrine za življenje.

Hkrati vas obveščamo, da je nujno, da čebelarji nastalo škodo prijavijo tudi na občinsko komisijo! Kot smo seznanjeni, na popisnih obrazcih čebelarstva ni, zato škodo popišite in oddajte v pisni obliki.

Vas, kot predstavnike društev, pozivamo, da na e-naslava: info@czs.si in barbara.dimc@czs.si **do srede, 11. septembra 2023, javite podatke o oškodovancih in škodi, ki so jo utrpeli.**

Upamo, da se vsi zavedamo, da je edina možnost do povračila škode država, saj ČZS tolikšnih sredstev žal nima. Edina obljuba je lahko, da bomo od države zahtevali enakopravnost in enake pogoje za povračilo škode, kot jih bodo deležni drugi kmetijski sektorji. Ostanite zdravi!

Čebelarška zveza Slovenije

Foto: Andrej Zemljč

Poplavljen čebelnjak ob reki Muri

Urniki delavnic terenskih svetovalcev

Naslov	Lokacija	Datum	Ura	Izvajalec	Kontakt
Dobra tehnološka praksa in izvajanje osnovne odbire v čebelarstvu	Učni čebelnjak Turnišče	5. september 2023	17.00	Martin Čuš	g. Čuš 030 604 071
Izpolnjevanje obrazcev v SDHNČ	Čebelarški dom na Selih pri Otovcu	8. september 2023	18.00	Dušan Milinković	g. Milinković 030 604 090
Kakovostne sheme medu, terenska analiza medu	Učni čebelnjak Turnišče	12. september 2023	17.00	Martin Čuš	g. Čuš 030 604 071
Izpolnjevanje obrazcev v SDHNČ, kakovostne sheme medu	Čebelarški dom Beltinci	13. september 2023	17.00	Franc Tratnjek	g. Tratnjek 041 606 013
Izpolnjevanje obrazcev v SDHNČ, kakovostne sheme medu, terenska analiza medu	"Bralnica" pri Španskih borcih	21. september 2023	18.00	Roman Marinko	g. Trušnovec 031 253 929
Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Pri učnem čebelnjaku v Novi vasi na Blokah	22. september 2023	18.00	Rajko Anzeljc	g. Anzeljc 030 604 041
Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Šolski čebelnjak OŠ Sv. Jurij Rogašovci	29. september 2023	17.00	Jakob Madjar	g. Madjar 041 720 481

Reševanje plemenilne postaje Lučka Bela

V ponedeljek, 14. avgusta 2023, smo se odpravili proti plemenilni postaji v naslednji sestavi: Tomaž Lesnjak, Blaž Lesnjak, Zdravko Golob, Franc Šmerc in Marijan Moravec.

S hrano v nahrbtnikih smo se dve uri po brezpotju prebijali do čebel. Ko smo se končno prebili čez vse ovire, smo čebele takoj nakrmili. Razmišljali smo, kako rešiti situacijo, saj smo se zavedali, da na lokaciji, kjer so, ne morejo ostati. Kako torej spraviti čebelnjak v dolino, je bilo vprašanje za milijon evrov. Helikopter! Glede na brezpotje smo se s predlogom vsi strinjali.

Predlog smo posredovali na Civilno zaščito v Podvolovljeku takoj po vrnitvi v dolino in 16. avgusta 2023 popoldan smo dobili sporočilo, da bo 17. avgusta 2023 zjutraj organiziran helikopterski prevoz. Tomaž je takoj odvihral do čebelnjaka in ga pripravil za premik. Zjutraj smo namreč izvedeli, da bo treba panje in čebelnjak premakniti ločeno. Zdravko, Blaž in Tomaž so pohiteli vse to pripraviti, kajti že ob 8.30 se je pojavil helikopter Slovenske vojske. Spustili so dva svoja člana k čebelnjaku, ki sta ocenila možnosti za prevoz čebelnjaka, helikopter pa se je spustil na travnik v dolino. Tam smo čakali: gasilci iz Luč, Franc Šmerc in Marijan Moravec. Z ekipo helikopterja smo se natančno dogovorili o poteku akcije. Poleteli smo nazaj na planino in se kmalu vrnili z desetimi panji v mreži. Ko so jih spustili varno na tla, smo jih odpeli in premaknili. Potem smo poleteli nazaj po čebelnjak. Helikopter se je še vrnil po svoja dva člana in naše tri ter jih pripeljal v dolino.

Kar nekaj časa smo se prijateljsko pogovarjali z ekipo. Razložili sem jim pomen plemenilne postaje za našo kranjsko sivko. Vidno so bili zadovoljni, da so pomagali

Foto: Marijan Moravec

rešiti rodovniške trotarje. Sem že precej v letih, ampak tako prijazne, dostopne in človeške ekipe še nisem nikjer srečal! Po slovesu od ekipe smo odpeljali čebelnjak v Šmartno ob Paki na zimovanje. Na plemenilni postaji je ostalo še 34 plemenilčkov z oplojenimi maticami. V soboto smo se odpravili k družini Lesnjak in Moravec po brezpotju ter s precejšnjimi naporji v dolino prinesli še preostale plemenilčke. Utrujeni, ampak zelo zadovoljni.

Marijan Moravec, podpredsednik SS PRO

Foto: Marijan Moravec

»Na 61. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu Agra predstavljen novi kozarec za med«

Čebelarstva zveza Slovenije (ČZS), Javna svetovalna služba v čebelarstvu (JSSČ) in Čebelarstva zveza društev Pomurja (ČZDP) so v sodelovanju s Pomurskim sejmom v času **61. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA** predstavili 3D-model kranjske čebele, delovanje Javne svetovalne službe v čebelarstvu in dejavnosti v povezavi s projektom promocije shem kakovosti. V sejemskem Medenem hramu je bila na ogled razstava nagrajenega medu in medenih pijač, razkrili pa so tudi novi kozarec za med.

Za čebelarje je bilo še posebej svečano na dan čebelarjev v nedeljo, **27. avgusta**.

Nedeljski dan čebelarjev se je pod okriljem ČZS začel s strokovnim posvetom na temo pomena embalaže pri pakiranju čebeljih pridelkov in kakšen vpliv ima embalaža na vedenje potrošnika. Svetovalka specialistka za ekonomiko v čebelarstvu, **Tina Žerovnik**, je predstavila evropske sheme kakovosti medu, ki jih imamo v Sloveniji, in njihov pomen prepoznavnosti. **Jože Stenko** je kot distributer embalaže in pisec zgodbe o kozarcu za med slovenskega porekla skupaj z **Jožetom Smrkoljem** predstavil zgodovino razvoja kozarca za med, strokovni vidik pomena embalaže za potrošnika pa nam je predstavil **red. prof. dr. Klement Podnar** s Fakultete za družbene vede.

Kozarec za med letos praznuje svojo 15. obletnico in ob tej priložnosti smo ob strokovni razpravi predstavili tudi novi kozarec za med, v katerega je možno natočiti 700 g oziroma 580 ml medu.

Pri pakiranju v kozarce za 700 g medu se uporabljajo enaki pokrovčki, nalepke in prelepke kot pri kozarcu za 900 g medu. Pakiranje v novi kozarec za med slovenskega porekla povečuje ekonomičnost pri prodaji, za potrošnika pa pomeni večjo vizualno privlačnost. Hkrati povečuje možnost, da se bo potrošnik zanimal za nakup različnih vrst medu in je lažji za shranjevanje, prenašanje in uporabo. Tako se družini štirih kozarcev za med slovenskega porekla pridružuje še peti. Kozarec bo na voljo v omejenih količinah v trgovini Stenko od 8. septembra naprej.

Po končani razpravi se je dogajanje preselilo na prireditveni prostor pred upravo Pomurskega sejma, kjer so potekali slavnostna razglasitev in podelitev nagrad 4. mednarodnega ocenjevanja medenih pijač in 22. ocenjevanja medu z mednarodno udeležbo ter svečano obeležje 20. obletnice delovanja Čebelarstva zveze društev Pomurja. Dogodka se je poleg Boštjana Noča, predsednika Čebelarstva zveze Slovenije, in Janeza Erjavca, predsednika uprave Pomurskega sejma, udeležila tudi Irena Šinko, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Čebelarstva zveza Slovenije

Okusite pravega

**Vključite se v evropske
sheme kakovosti in
zaščitite svoj med.**

Za smernice zdravega
prehranjevanja obiščite
spletno stran

Sofinancira
Evropska unija

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE,
KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE
KMETIJSKE PROIZVODE.

ENJOY
IT'S FROM
EUROPE

Jesenski čas svetovanja čebelarjem na terenu

Prihaja čas načrtovanja in priprave čebeljih družin na zimo, ki je ključnega pomena za uspešno prezimitev čebel. Preverjanje zaloga hrane in morebitno dodatno krmljenje čebeljih družin sta bistvenega pomena za zagotovitev, da bodo čebele imele dovolj hrane za preživetje v zimskih mesecih. Pri tem opravi krmljenja in pri pregledih čebeljih družin je potrebna večja previdnost, saj vsaka naša napaka lahko povzroči ropanje, česar pa si seveda ne želimo.

Pojavljajo se nam tudi razna vprašanja glede čebelarjenja. Obrnite se na terenskega svetovalca v čebelarstvu za pomoč pri odpravljanju odprtih vprašanj. Terenski svetovalci v čebelarstvu imajo namreč široko znanje in izkušnje s področja čebelarjenja. Tako vam bodo znali svetovati glede specifičnih vprašanj, s katerimi se srečujete pri delu s čebelami. Vsak nasvet, ki ga boste prejeli, bo prispeval k vaši nadgradnji v svetu čebel.

Pridelave medu v tem letu je bilo le za vzorec. Če ste točili med, vam terenski svetovalec lahko opravi tudi terensko analizo medu. Izvedel bo meritve glede vsebnosti vode in električne prevodnosti medu. Pridobljeni podatki iz terenske analize bodo v pomoč pri določanju izvora medu. Skupaj še preverita podatke na nalepkah za med. Tako preverite, ali so pravilno zapisani vsi obvezni podatki na nalepkah, še preden bo med šel za prodajo.

Delo terenskih svetovalcev je tako zelo koristno za vse čebelarje po Sloveniji, saj ponujajo svetovanje in podporo pri različnih delih s čebelami. S svetovanjem pokrivajo tehnologijo čebelarjenja, izvajanja osnovne odbire v čebelarstvu, varno hrano, ekonomiko in druge pomembne vidike, ki so ključni za uspešno čebelarjenje. S tem se bomo čebelarji lažje prilagajali novim razmeram in spremembam v naravi. Celostno svetovanje pa pripomore tudi k trajnostnemu razvoju čebelarstva in k ohranjanju ter zaščiti čebelje populacije v Sloveniji.

Tomaz Samec, svetovalec specialist za zagotavljanje varne hrane

Brezplačna specialistična predavanja in prikaz dobrih praks s področja ekološkega čebelarstva

Institucije, ki se ukvarjamo z ekološkim kmetovanjem, KGZS z osmimi kmetijsko-gozdarskimi zavodi, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Čebelarstva zveza Slovenije in Zveza društev ekoloških kmetov Slovenije izvajamo dejavnosti za pospeševanje ekološkega kmetovanja v okviru javnega naročila, ki ga je objavilo MKGP.

Vabimo vas na brezplačna specialistična predavanja in prikaz dobrih praks s področja ekološkega čebelarstva, tehnologije čebelarjenja v ekološkem čebelarstvu, ki so organizirani v okviru javnega naročila »Aktivnosti za pospeševanje razvoja ekološkega kmetovanja v letu 2023«:

v ponedeljek, 18. septembra 2023, ob 16. uri na kmečkem turizmu Andrejevi, Narin 107, 6257 Pivka, po predavanju bo ogled ekološkega čebelarstva Dolgan

in

v ponedeljek, 25. septembra 2023, ob 16. uri v gostilni Janc, Studenec 44, 8293 Studenec, po predavanju bo ogled ekološkega čebelarstva Metelko.

Vsebina in predavatelji:

- Pogoji za ekološko čebelarjenje, Mitja Zupančič.
- Tehnologija čebelarjenja v ekološkem čebelarstvu, Vlado Auguštin.
- Ogled ekoloških čebelarstev Dolgan in Metelko.

Vljudno vabljeni na predavanja in ogled čebelarstev.

Vabilo na seminar

Naslov	Lokacija	Datum	Ura	Izvajalec
Pridelava in predelava čebeljega voska	Čebelarški center v Krškem	13. septembra 2023	17.00	Vlado Auguštin

Razpis za čebelarske praznike v letih 2025 in 2026

ČZS vabi vse čebelarske organizacije k sodelovanju pri soorganizaciji slovenskega čebelarskega praznika v letih 2025 in 2026. Slovenski čebelarski praznik praznujemo na soboto, ki je najbližja 20. maju, rojstnemu dnevu Antona Janše. Čebelarske organizacije vabimo, da izrazijo pisno namero za prevzem soorganizacije slovenskega čebelarskega praznika v letih 2025 in 2026 ter jo do 30. septembra 2023 posredujejo na naslov ČZS. Že vnaprej se vam zahvaljujemo za sodelovanje.

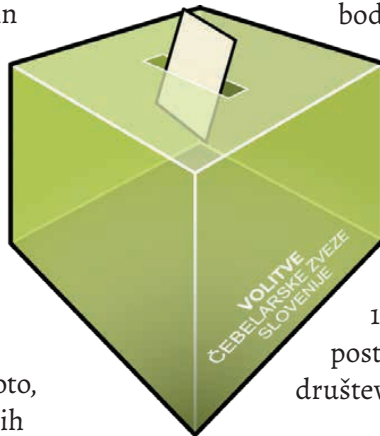
Barbara Dimc, tajnica ČZS

Foto: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Razpis rednih volitev v organe Čebelarske zveze Slovenije

Leta 2024 bo potekel štiriletni mandat voljenih članov organov ČZS. V skladu z določili 21., 22. in 25. člena Pravil ČZS je zato upravni odbor ČZS na svoji 16. redni seji, 29. junija 2023, sprejel sklep št. 253 o razpisu volitev predsednika, članov upravnega odbora, nadzornega odbora ter častnega razsodišča ČZS. Redne volitve predsednika, članov nadzornega odbora ter častnega razsodišča ČZS bodo ob 73. rednem volilnem občnem zboru ČZS, ki bo v soboto, 9. marca 2024. Volitve članov UO v volilnih

okoliših bodo izvedene ob regijskih posvetih ČD, ki bodo novembra 2023. Postopek evidentiranja možnih kandidatov za predsednika, člane upravnega in nadzornega odbora ter častnega razsodišča ČZS se je začel 30. junija 2023 in mora biti za člane upravnega odbora končan do 30. oktobra. Za predsednika, člane nadzornega odbora ter častnega razsodišča ČZS pa do 16. januarja 2024. Navodila o predvolilnih postopkih so bila poslana na naslove čebelarskih društev.

Upravni odbor ČZS

Vabimo vas na 7. Festival čebelarske pesmi

Festival čebelarske pesmi bomo izvedli v Čebelarskem centru Slovenije.

Čebelarska zveza Slovenije se zaveda pomena ohranjanja kulturne dediščine, tudi s petjem ljudskih pesmi ter ustvarjanjem novih besedil s čebelarsko vsebino. To tradicijo skušamo ohranjati in nadaljevati z organizacijo letos že 7. festivala čebelarske pesmi. Potekal bo **v petek, 22. septembra 2023**, ob 18. uri pred Čebelarskim centrom na Brdu pri Lukovici. Vsi pevski zbori se bodo predstavili s tremi pesmimi po lastni izbiri, nekateri tudi s spremljavo. Druženje je še kako pomembno, saj se tukaj stkejo nova prijateljstva, vezi ter ideje za nadaljnje delo. Festival čebelarske pesmi bomo obogatili tudi z medeno kulinariko, kjer bomo pripravili nekaj medenega za vaše želodčke. Vljudno vas vabimo, da prisluhnete pevcem, ki prihajajo z različnih koncev Slovenije in so pripravili raznovrsten repertoar pesmi.

Veselimo se srečanja in druženja z vami.

Barbara Dimc, tajnica ČZS

Čebelarska šola Antona Janše

Čebelarska zveza Slovenije v svojem primarnem delovanju ponuja strokovno podporo slovenskim čebelarjem. Zelo pomemben segment tega delovanja je zagotovo izobraževanje. Tako ste do sedaj na Čebelarski zvezi Slovenije lahko obiskovali različne tečaje, seminarje, krožke, tekmovanja, delavnice, praktične vaje, učno pot in učni čebeljak.

V želji, da bi zagotovili še višjo raven strokovnosti in da bi vsemu temu znanju, prizadevanju naših strokovnjakov in ne nazadnje dobitnikom diplom, licenc, potrdil ter certifikatov dodali pomen in vrednoto, Čebelarska zveza Slovenije združuje ves izobraževalni program v čebelarsko šolo.

Ikoni slovenskega čebelarstva in njegovi prvi učni knjigi o čebelah tako v poklon ustanovljamo Čebelarsko šolo Antona Janše.

Ta bo pod svojim okriljem združevala vse željne znanja o čebelah ter čebelarjenju in hkrati domače ter tuje strokovnjake s področja. Ključno je zavedanje, da je znanje temelj za ohranjanje vrste, naše kranjske sivke. Znanje in deljenje izkušenj sta orodji, s katerima bomo lahko kljubovali vse težjim izzivom okolja in razmer.

Šola bo tako namenjena vsem novim, kot tudi večšim in izkušenim, čebelarjem, mentorjem in licenčnim strokovnjakom predavateljem.

Življenje in podoba Antona Janše imata visok ugled, zato smo v tem duhu skupaj z oblikovalsko agencijo zasnovali celostno grafično podobo šole Antona Janše. Potrudili smo se, da novi logotip izpostavlja temeljne vrednote delovanja šole, simboliko strokovnosti in inovativnosti ter čebelarsko tradicijo. Sestavni deli logotipa tako izražajo vizualno sporočilno vrednost s pomočjo različnih elementov, kot so primarno polje v obliki satovja, čebelarski klobuk, dve knjigi in zunanji okvir kot podoba ustanove.

V nadaljevanju vam predstavljamo posamezne elemente logotipa, kot je v svoji obrazložitvi zapisala oblikovalska agencija Altius.

ČEBELARSKA ŠOLA ANTONA JANŠE

- Satovje kot element čebelarstva predstavlja delo čebel pri ustvarjanju medu in vzdrževanju panja. Ta element simbolizira izobraževalni program šole, ki se osredotoča na izobraževanje o čebelarstvu in vseh vidikih dela s čebelami.
- Stilizirani čebelarski klobuk: Klobuk je ikonični simbol čebelarjev in hkrati predstavlja Antona Janšo, ki je bil znan po svojem delu v čebelarstvu. Klobuk je upodobljen na večini znanih portretov Antona Janše in simbolizira tudi njegovo prisotnost in vpliv v šoli.
- Dve knjigi: Knjigi simbolizirata izobraževalni proces in pomen znanja, ki se pridobiva v šoli. Prav tako simbolizira deli Antona Janše, dve pomembni knjigi o čebelarstvu. Ta simbolika poudarja povezavo med izobraževalnim programom in dediščino Antona Janše.
- »Okvir« v stilu stavbe: Zunanji »okvir« je stilizirana stavba, ki simbolizira šolo Antona Janše. S tem se poudarja, da gre za šolsko okolje in predstavlja institucijo, kjer se izvaja izobraževanje o čebelarstvu.

Barve logotipa so kontrastne, pri čemer rumena barva deluje opazno in jo povezujemo z znanjem, ustvarjalnostjo in izobraževanjem. Rjava barva spominja na naravo in simbolizira stabilnost ter zanesljivost. Zaradi pogoste povezanosti z naravnimi materiali (zemlja, les, kamen) ponazarja povezavo s tradicijo in dediščino. Barvna shema je tako prilagojena tematiki in dejavnosti šole, hkrati pa sledi sodobnim grafičnim trendom.

Čebelarska šola Antona Janše tako predstavlja visoke cilje ter učne standarde. Zavedamo se, da je tudi v šolstvu potreben napredek, ki ga narekuje šolstvo prihodnosti, saj ta sledi sodobnim trendom inovativnega in spodbudnega učnega sistema ter okolja.

Čebelarska zveza Slovenije

IMYB, 12. Mednarodno tekmovanje mladih čebelarjev, Slovenija

Slovenija je od 3. do 7. julija gostila 12. Mednarodno tekmovanje mladih čebelarjev. Organizatorki sta bili Čebelarska zveza Slovenije in Občina Ivančna Gorica, kjer je srečanje tudi potekalo. Častna pokroviteljica IMYB 2023 je bila predsednica države, gospa Nataša Pirc Musar, generalni pokrovitelj tekmovanja pa Nova Ljubljanska banka.

Pod uspešno izpeljano 12. mednarodno tekmovanje mladih čebelarjev sta se podpisala tudi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS ter Slovenska turistična organizacija. Otvoritvena slovesnost je potekala 4. julija v športni dvorani OŠ Stična. Slovenska himna, slovesni prihod praporščakov, videonagovor predsednice Nataše Pirc Musar, predstavitev ekip in pozdravi slavnostnih govornikov ter organizatorjev so pripravili odličen začetek nepozabnega dogajanja v Ivančni Gorici. Zbrane je nagovoril predsednik

Državnega sveta Republike Slovenije Marko Lotrič. S pozdravnimi besedami so mlade čebelarje pozdravili tudi Jiří Piza, predsednik Mednarodnega centra mladih čebelarjev, ICYB, Boštjan Noč, predsednik Čebelarske zveze Slovenije, Irena Šinko, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in gostitelj tekmovanja, župan Občine Ivančna Gorica, Dušan Strnad. Mlade čebelarje so s svojo prisotnostjo podprli tudi ambasadorji in konzuli držav udeleženk.

Po otvoritveni slovesnosti se je za mlade čebelarje z vseh petih celin sveta začelo tekmovanje, ki ga je s svojo natančnostjo in širokim znanjem vodil g. Vladimir Fajdiga. Tekmovalci so najprej reševali teoretični pisni preizkus znanja o čebelarstvu in čebelah. V popoldanskem delu pa so sledile še druge naloge, ki so jih reševali posamezno. V naslednjih dneh so se preizkusili v praktičnem delu tekmovanja. Prepoznavanje in analiza medu, priprava satov, čebelarjenje na LR- in AŽpanjih. Mladi čebelarji so tako na tekmovanju pokazali različne spretnosti in znanja. Predvsem pa jih je navdušila naša vrsta, na katero smo zelo ponosni, kranjska sivka. Poudarili so predvsem svoje presenečenje nad mirnostjo naše pridne čebele.

12. mednarodno srečanje mladih čebelarjev IMYB smo zaključili s slovesno prireditvijo. Prireditvev je z govorom odprl podpredsednik Apimondie dr. Peter Kozmus. Sledila je podelitev priznanj v različnih kategorijah, in sicer nacionalno ekipno mešano, **posamezno** in **ekipno**. V slednji kategoriji je **tretje mesto** zasedla **Avstrija**, **drugo Slovaška** in **prvo Češka**. Ekipe **Slovenije** je dosegla **16. mesto**. V kategoriji posamezno **tretjega mesta niso podelili**, saj sta si **drugo mesto** delila **Avstralec Reuben Wherret** in **Slovakinja Štefánia Farkašová**, na **zmagovalno** stopničko pa je stopil **Jakob Zöchbauer** iz **Avstrije**.

Sodelujoče ekipe so na ocenjevanje pripeljale tudi približno 60 vrst medu, med katerimi je **prvo mesto** zavzel **med facelije** iz **Škotske**, **drugo mesto** je šlo v roke **Češki** za **mešani cvetlični med** in **tretje mesto Romuniji** za **akacijev med**.

Ob sklepnih govorih so se Jiří Piza, predsednik ICYB, Boštjan Noč, predsednik Čebelarske zveze Slovenije, in Dušan Strnad, župan Občine Ivančna Gorica, drug drugemu zahvalili za dobro sodelovanje in uspešno organizacijo dogodka. Zahvale so namenili tudi koordinatorici tekmovanja, ge. Dragici Šteh, opatu stiške opatije Maksimilijanu za nastanitev sodelujočih ekip, g. Marjanu Potokarju, ravnatelju OŠ Stična, ter g. Vladimirju Fajdigi, vodji tekmovalnega dela. Dogodek so sklenili s podpisom posebne listine, pobude Apimondii za ustanovitev mladinske komisije, ki so jo podpisali Boštjan Noč, Dušan Strnad in Jiří Piza.

Večer, poln navdušenja in hvaležnosti ob uspešno izpeljanem projektu, je s svojo glasbo oplemenitil še Ansambel Saša Avsenika.

Dragica Šteh, koordinatorka IMYB 2023

Od cveta do cveta čebelica leta

Foto: Jernej Dolničar

Čebelarji ČD Cerknica in kulturnoumetniško društvo Pa-leta so v soboto, 20. maja 2023, ob praznovanju svetovnega dneva čebel na vrtu Galerije Krpan v Cerknici izvedli že pete likovne delavnice za otroke in odrasle z naslovom Čebela se predstavi. Udeleženci delavnic so slikali na platna, panjske končnice in na lesene ploščice v obliki sata. Na enake lesene ploščice v obliki sata so s tehniko pirografija vžigali motiv čebele in ploščico nato opletli v košarico, na šestkotne ploščice so izdelovali tudi mozaik, lesene odrezke pa so pobarvali in sestavili cvetlice. Z izdelovanjem čebelic in cvetlic so se poskusili v tehniki vitraj. Delavnice slikanja na platno je vodil akademski slikar Veljko Toman, slikanje na lesene šestkotnike in ploščice sta vodila Janez Dragolič in Igor Vidrih, na ploščice so vžigali pod mentorstvom pirografa Tomaža Čučka, košarice so pletli z Bernardo Dolničar, izdelovanje mozaikov so vodile Marta Kvaternik, Karmen Petrič in Sonja Vrhovnik, vitraje so izdelovali pod budnim očesom Rajka Hitija, svečke so vlivali z Jernejem Dolničarjem, medeno kuhinjo pa je vodila Marinka Ivančič. Po zaključku delavnic so postavili razstavo in jo pospremili s kulturnim programom. V programu je sodelovala izbrana zasedba Godbe Cerknice pod taktirko Mitje Dragoliča, ki je odprtje razstave začela s čebelarsko himno. Prisotnim so zapele mlade pevke, učenke šole petja Oaza umetnosti. Vse skupaj je v celoto povezal Miha Razdrih. Po prireditvi so si obiskovalci ogledali razstavo, se posladkali z medenimi sladicami ter pokramljali o čebelah.

Bernarda Dolničar

Sponsor:

FESTIVAL MEDU

23. 9. 2023 od 10. ure naprej
Lesce, Čebelarški center Gorenjske

*Med je pol zdravja,
za drugo polovico bo poskrbela Mama Manka!*

Več podrobnosti na: WWW.CZS.SI WWW.CRICG.SI

MOČNE ČEBELE

- takoj pripravljen za uporabo
- visok delež sladkorja: 78%
- ne kristalizira
- ni bojazni ropa
- stabilen in dolgo obstojen
- primeren v vseh panjskih sistemih

Glukozno fruktozni sirup

SONLEN D. O. O.
Razborca 4
2382 Mislinja
GSM: 041 640 863
E-pošta: sonlen@siol.net
Instagram: [vesela.cebela](https://www.instagram.com/vesela.cebela)

Čebelarstvo v umetniških delih

Redki so slovenski umetniki – slikarji –, ki so med svoj opus vključili tematiko čebelarstva na Slovenskem. Zagotovo je eden izmed tistih, ki je na to temo slikal v veliki meri, prav slikar Maksim Gaspari (*1883 Selšček, †1980 Ljubljana), ki je že v zgodnjem otroštvu narisal prve risbe na panjske deščice. Njegove beležke nam razkrivajo, kako je v osnovni šoli, namesto da bi zgodbo »Jernejeve muhe v Begunjah«, ki jo je pripovedoval učencem učitelj Janko Leban, za domačo nalogo napisal, raje narisal. Na kratko gre balada tako. Ko so v davnih časih Turki oblegali tabor v Begunjah pri Cerknici, so se premeteni domačini spomnili in na napadalce vrgli panje, polnih čebel, seveda so se Turki razbežali in se nikoli več vrnili na Menišijo (planota na Notranjskem). Ker pa je zavetnik cerkve v Begunjah sv. Jernej, je Gaspari svojo risbo poimenoval »Jernejeve muhe«.

V torek, 27. junija letos, je bilo v Galeriji Sivka v Čebelarstem centru Lukovica predavanje prav o tem, kako je Maksim Gaspari posvetil veliko svojih del tej plemeniti dejavnosti – čebelarstvu. Na povabilo

Čebelarste zveze Slovenije sem kot avtor obsežne monografije o našem slikarju ob predavanju pripravil tudi razstavo reprodukcij o čebelarstvu in drugih motivov, ki jih je Gaspari posvetil, kot je večkrat omenil, geslu »Iz naroda za narod«.

Uvodno besedo so imeli vidni predstavniki ČZS, tako je tajnica, gospa Barbara Dimc, pripravila nekaj besed o mojem delu, podpredsednik, gospod Marko Alauf, in predsednik, gospod Boštjan Noč, sta poudarila pomen čebelarstva v Sloveniji in pozdravila predavanje in pomen razstave za Čebelarstvo zvezo Slovenije.

Obiskovalci so z zanimanjem poslušali Gasparijev prispevek k umetnosti, ki jo je za znamenovala tradicija čebelarstva na Slovenskem. Gaspari je v začetku prejšnjega stoletja nekaj let opremljal revijo Čebelar, znane so njegove slike z naslovi: Deklica in čebelnjak, Čebelar na potu, Čebelarjev vnuk, Sveti Ambrož in druge. Pri raziskovanju za knjigo o Gasparijevem delu in življenju sem našel več kot 40 del, ki govore o čebelarstvu. Razstava je bila v Galeriji Sivka odprta vse do konca meseca julija.

Verjamem, da je vsak tak dogodek pomemben za razumevanje in potrditev ljudi, ki tej panogi posvečajo delo in življenje. Veselim se ponovnega sodelovanja s ČZS, že letos v oktobru prav v omenjeni galeriji.

Robert Kužnik

Maksim Gaspari

Iz naroda za narod

avtor: Robert Kužnik

Monografija o življenju in delu slikarja na 300 straneh z več kot 950 slikami v trdi vezavi.
Format knjige: 28x23x3,5 cm.

Naročila:
www.zibka.si
031 204 460

2023
GASPARIJEVO
LETO

Zapustili so nas

Ivan Čopar
1952–2023

Februarja smo se poslovili od dobrega in vestnega čebelarja Ivana Čoparja. Leta 2000 je postal član Čebelarske družine Janeza Goličnika Mozirje. Leta 2001 je bil izvoljen za predsednika ČD JG Mozirje. Po njegovi zaslugi smo člani društvo preimenovali po našem rojaku Janezu Goličniku. Ivan je čebelaril od leta 2000 na AŽ- in LR-panjih s 30 do 35 čebeljimi družinami. Bil je nosilec geografske označbe SMGO in velik strokovnjak na področju predelave medu v različne likerje, za kar je na državnih tekmovanjih prejel razna priznanja. Za svoje delo in zasluge na področju čebelarstva je prejel odličja Antona Janše III., II. in I. stopnje. Čebelarji smo mu hvaležni za njegovo delo na področju čebelarstva. Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu.

ČD JG Mozirje

Franci Mrvar
1938–2023

Januarja smo se na Trebelnem poslovili od Francija Mrvarja. Franci je svoje življenje podaril čebelam. Ves svoj prosti čas je živel v sožitju z naravo. Bil je

pobudnik in soustanovitelj ter prvi predsednik ČD Trebelno Mokronog, več let pa tudi član upravnega in nadzornega odbora. V najboljših letih je imel v svojem čebelnjaku v Zabukovju pri Trebelnem do 70 gospodarnih družin. Mnogim mladim članom je bil mentor in iskren svetovalec. Pogosto so ga obiskali učenci podružnične šole, predstavljal jim je čudoviti svet čebel. Z ženo sta jih tudi pogostila z medenimi dobrotami. Na njegovo pobudo je začel delovati čebelarski krožek na OŠ Mokronog. Za vzorna dela je prejel več društvenih priznanj, ČZS pa se mu je za plemenita dejanja v čebelarskih organizacijah oddolžila z odlikovanjem Antona Janše I. stopnje.

ČD Trebelno Mokronog

Anton Jesenek
1938–2023

V mesecu marcu smo se bistriški čebelarji poslovili od čebelarskega prijatelja in zvestega člana Antona Jesenka. Tone, kot smo ga klicali, je zares začel čebelariti leta 1997 in se leta 2000 včlanil v ČD Slov. Bistrica in ČZS. Na vrtu v Slov. Bistrici si je postavil čebelnjak, prav tako v Halozah, kamor je rad zahajal. V društvu je bil vedno med dejavnejšimi člani, posebej se je izkazal pri izgradnji čebelarskega centra. Prejel je vrsto priznanj in zahval, med njimi tudi odličja Antona Janše III. in II. stopnje. Bil je velika, delovna, ustvar-

jalna, v napredek usmerjena osebnost. Ostal nam bo v trajnem spominu.

ČD Slovenska Bistrica

Franc Mager
1936–2023

V januarju smo se poslovili od dolgoletnega člana Franca.

Čebelariti je začel leta 1983. Čebelaril je s 15 AŽ-panji. V začetku njegovega čebelarjenja je bil član ČD Ravne na Koroškem, od leta 2004 pa član ČD Kotlje. Redno in z veseljem se je udeleževal vseh društvenih dejavnosti.

Za svoje delo je prejel odličja Antona Janše III. in II. stopnje.

Kot vestnega, prijaznega in za vzgled drugim ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Kotlje

Jože Pisnik
(1936–2022)

V mesecu juliju 2022 smo se čebelarji ČD Selnica ob Dravi poslovili od našega dolgoletnega čebelarja. Po daljši bolezni je bila neizprosna smrt močnejša od tvoje volje in želje po življenju. Čebelariti si začel že v mladosti, član našega društva pa si postal leta 1988. V bližini

svojega doma si zgradil lep sodoben čebelnjak, v katerem si čebelaril z desetimi čebeljimi družinami. Posebno radi se spominjamo leta 2003, ko si kot dober poznavalec krajevnih razmer na Sv. Duhu na Ostrem Vrhu pomagal pri iskanju primernih lokacij za registracijo stojišč za postavljanje prevoznih enot čebelarjev prevoznikov. Za nesebično pomoč pri izdelavi pašnega reda si bil v letu 2005 odlikovan z bronastim priznanjem Antona Janše III. stopnje.

ČD Selnica ob Dravi

Štefan Pozdrec
1942–2022

Z mamo je čebelaril od začetka svojega življenja. Ko je postal mizar, je začel sam izdelovati AŽ panje in število družin povečal na 40. Z bratrancema je prevažal čebele na Goričko in Pohorje. Bil je član upravnega odbora ČD Beltinci in skrbel za pašni red ob reki Muri. Kot mojster se je izkazal pri gradnji čebelarskega doma, posebno v notranji obdelavi z lesom. Rad je imel čebele. Zaradi svoje dejavnosti in požrtvovalnosti je prejel razna priznanja in odlikovanja. Sin Štefan nadaljuje čebelarsko tradicijo na domačiji, kar je bila največja želja pokojnega Štefana. Njega in njegova dela bomo beltinski čebelarji ohranili v lepem spominu. Naj mu bo lahka slovenska zemlja.

ČD Beltinci

Sublimator Sublimax

Natančna in hitra elektronska regulacija temperature (nastavljiva od 50 do 240°C)!

DC 12V 12V priključna napetost (akumulator) - povečana mobilnost!

Kvalitetna grelna telesa za hitro segrevanje!

Višina izparilnika nižja od 65 mm!

Uporabljeni visoko kakovostni materiali!

Izdelek je skladen z zakonodajo in varen za uporabo!

www.inoxvidmar.com | info@inoxvidmar.com | 031-888-829

Apr. 2023 Zinogovalec, največja za najljubše tehnološke rešitve ZIN

Izdelava prevoznih čebelnjakov

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
 Telefon: 031 681 589

API KON-TAKT

REŠKA CESTA 18A ~ PRESTRANEK
 PON - PET 9-12 h ☎ 031 339 287

SPLETNA TRGOVINA 0-24 h
www.cebelarskaoprema.si

APIS MED

izdelava kakovostnih satnic
 pošiljanje po pošti
 čebelarstva oprema

TRGOVINA
 Opekarska cesta 16,
 1360 Vrhnika

PONEDELJEK - PETEK
 9.00 - 12.00
 14.00 - 16.00

V mesecih april, maj in junij
 ob sobotah odprto 9.00 - 12.00

www.apis-med.si
info@apis-med.si
 01755 12 82

GJ PANJ

- za prehod iz AŽ v NAKLADNO čebelarjenje ("prednosti enakega satnika"),
- primeren za ZACETNIKE (kompatibilen z LR in DB nakladami, enostavno rokovanje, hranjenje in zdravljenje čebel),
- KVALITETNA IZDELAVA (rogličeni spoji, kvaliteten smrekov les),
- MOŽNOST DOSTAVE.

040 464 873
www.mojcebelnjak.si

Mizarstvo Strgar d.o.o., Primičeva ulica 10 a, 1291 Škofljica
 Panje izdelujemo po načrtih in s sodelovanjem z univ. dipl. inž. Ivanom Jurkovičem.

Vzreja matič **BUKOVŠEK**
 - od leta 1934 -

Ponujamo vam označene matice kranjske sivke.

Matice pošiljamo večkrat na teden.

Gsm: 031/027 780
 Tel.: 01/361 24 28

Golo Brdo 19
 1215 Medvode

KUNSTELJ

Miha Kunstelj s. p., inž. Jože Kunstelj s. p.
 Zavrti 41, 1234 Mengeš
 Tel.: 031/352 797, 01/723 70 27

www.apikunst.si / jm-kunstelj@amis.net

Čebelarški jopiči, kombinezoni, rokavice, klobuki, kape ...
 Proizvodnja čebelarških točil (inox in PE-posoda)
 Motorji (80 in 110 W), ročni pogoni, posode za med

NOVO: kape s svetilko in povečevalom

ČEBELJI KORIDOR 5 kosov za 29,80 €

Težave s čebeljim ropom?
 Uporabite čebelji koridor za preprečevanje čebeljega ropa!

www.cebeljikoridor.si

PLINSKI SUBLIMATOR za oksalno kislino

Delovanje brez elektrike!

Cena: 149 €

Naročila na 031 536 229

www.plinskisublimator.si

Predelava čebeljega voska in čebelarški pripomočki

A Deutsch Haseldorf 75, 8493 Klösch T +43 3475 2270
M info@wachs-hoedl.com W www.wachs-hoedl.com

Satnice iz lastnega voska

-Možnost ogleda predelave lastnega voska od 20 kg ali starih satnic od 50 kg naprej, v nove satnice. Obvezna predhodna telefonska najava.

-Menjava voska od 1 kg naprej. AŽ in LR vedno na zalogi.

-Velika izbira čebelarških pripomočkov.

Več informacij na:

wachs-hoedl.com

Čebelam prijazni premazi za les

www.belinka.com belinka

BeeConn

www.beeconn.si | info@beeconn.si | 03/567 07 34

@beeconn.si
beeconn.si

Odkrijte našo ultra tanko čebelarsko tehtnico, ki čebelarju omogoča reden nadzor in ažurne informacije o dogajanju v panju.

že od **332,49 EUR**
z upoštevanim popustom za člane ČZS

TRADICIONALNA IZDELAVA
VSEH VRST AŽ-PANJEV
NAJBOLJŠI
SLOVENSKI
SMREKOV LES
ROGLJIČENI
(CINKANI) SPOJI

www.krze.si

PRI ENKRATNEM NAKUPU
DESETIH AŽ-PANJEV
VAM PODARIMO
PRAŠILČEK

Idrijska 10, 1360 Vrhnika

041-420-200
 01-755-13-17

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN
 Robert Kocjan s.p.
 Gabrje 42, 1356 Dobrova
 Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
 GSM: 031 351 964
 E-pošta: robineli@siol.net
 WWW.RIHAR-KOCJAN.SI
 Delovni čas: od pon. do čet.:
 9.00 - 12.00 in 15.00 - 17.00,
 pet.: 9.00 - 15.00
 ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE,
 PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU
 Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

MATIČNA REŠETKA

SATNIK AŽ, LR, LR2/3

IZOLACIJSKE PENE

PLASTIČNA OBEŠALA

KOZICA ZA SATNIKE

VSE ZA OBNOVO PANJEV

TESTNA MREŽA

OJAČANA RAZSTOJIŠČA,
 RAZSTOJIŠČA 11 + 3,
 JAHAČI ZA SATNIKE

PITALNIK 5l S CEVKO

SATNICE

IZDELAVA IN PRODAJA
 VSEH VRST SATNIC.
 PO DOGOVORU MOŽNA IZDELAVA
 SATNIC IZ LASTNEGA VOSKA.
 MOŽNA JE
 IZDELAVA SATNIC IZ
 LASTNEGA VOSKA
 OD 20 kg DALJE.
 OGLEJTE SI IZDELAVO
 SATNIC NA
 NAŠI SPLETNI STRANI.

**PE ČEBELARSKI CENTER
 MARIBOR**
 Streliška 150, Maribor
 Tel: +386(0)2-331-80-10
 Nov delovni čas:
 Ponedeljek, sreda, petek, 8.30-17.00
 četrtek 8.30 - 14.30
 sobota: 8.00 - 12.00
 Torek, nedelje in prazniki zaprto.

GSM: +386(0)51-348-426
 e-mail: jana.pp@amis.net
 www.cebelarski-center.si

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje
 Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

**Čebelarška oprema in drobni
 pribor - satne osnove
 pogače za čebele - literatura**

**Steklena in kartonska embalaža
 Čebelji pridelki in darila**

Naročeno blago vam lahko pošljemo s
 paketno pošto, pri večji količini pa po
 želji dostavimo na dom!

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
 www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
 PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎(01) 729 61 30, GSM 051 352 952 e-pošta: cebelarna.lukovica@gmail.com

OBIŠČITE NAS
 V NAŠI SPLETNI
 TRGOVINI
 WWW.KIPGO.NET

EMBALAŽA ZA MED:
 - STEKLENA
 - PLASTIČNA
 - KARTONSKA
 - POKROVČKI

EMBALAŽA ZA
 PANJE
 - OPREMA ZA
 PANJE
 - SATNICE
 - ZAŠČITNA OPREMA
 - OSTALI ČEBELARSKI
 PRIPOMOČKI
 - OPREMA IN
 PRIPOMOČKI ZA
 ODKRIVANJE
 SATOV
 - TOČILA
 - CEDILA
 - OPREMA ZA
 SEGREVANJE
 MEDU
 - OPREMA ZA
 POLNJENJE
 MEDU
 - EMBALAŽA

**SIRUP ZA
 HRANJENJE
 ČEBEL**

IZDELUJEMO:
 - PRAŠILČKE: 3S, 4S,
 5S, 7S
 - PANJE AŽ: 9S, 10S, po
 naročilu 11S, 12S
 - PANJE AŽ 3E: 9S, 10S,
 po naročilu 11S
 - PANJE AŽ KOZINC
 11 + 3

ČISTEJŠI
 CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI
 PRAH ZA AŽ- IN LR-PANJ
 VEČJA KOLIČINA CV.
 PRAHU
 PANJI Z NOTRANJIM
 SMUKALNIKOM
 CV. PRAHU

**IZPARILNIK
 ZA OKSALNO
 KISLINO**

12 in 220V

VENTILACIJSKI
 KOMBINEZONI
 in JOPIČI
 -zračen
 -narejen je iz treh slojev
 tkanine in predstavlja
 zato popolno zaščito
 pred piki čebel

NAROČENO
 POŠLJEMO
 TUDI PO
 POŠTI!

NALEPKE ZA MED,
 CVETNI PRAH, MEDENE
 PIJAČE IN PRELEPKE
 od 0,35
 EUR/POLA

Čebelarjem z veljavno
 člansko izkaznico priznamo
 5% popusta pri gotovinskem
 nakupu v vrednosti nad
 100 EUR v naših prodajalnah.

HOMOGENIZATOR MEDU 100 kg

KUHALNIK VOŠČIN / KORITO ZA RAZKUŽEVANJE NA PLIN

Art. 3300/3306

Art. 7175

- Za homogenizacijo in kremiranje medu
- Dvojno lopatično mešalo
- Z gretjem (art. 7175) ali brez (art. 7176)
- Izoliran (nizka poraba električne energije)

HONEYTHERM - SISTEM ZA TOPLJENJE IN FINO ČIŠČENJE MEDU

- Z dekrystalizacijo medu v Honeythermu odstranimo kristalizacijska jedra, ki povzročajo kristalizacijo medu.
- S pravilno uporabo se vrednost HMFV medu ne zviša.

- Kapaciteta: 8-16 kg medu/uro

Art. 7155

NOVO!

MEDOPIP TABLETA ZA KRMLJENJE ČEBEL

- Zaščitite svoje čebele, priporočamo kontrolo odpadanja varoj.
- Pakiranje: 10 tablet v paketu

Art. 4920

LOGAR TRADE D.O.O.
POSLOVNA CONA A 41
SI-4208 ŠENČUR

04 25 19 410

info@logar-trade.si

www.logar-trade.si

Naročeno lahko odpošljemo s paketno pošto.

info.belokranjski-hram@t-2.si
Facebook – belokranjski hram

BH
Belokranjski
HRAM

5 % popust pri gotovinskem nakupu
v vrednosti nad 100 EUR
za člane ČZS

ODKUP VSEH VRST MEDU.
ZA VEČ INFORMACIJ POKLIČITE
NA TELEFONSKI ŠTEVILKI:
040 745 750 ali 040 748 588

Čebelarstvo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o.
Ulica Staneta Rozmana 26, 8340 Črnomelj
M: +386 40 748 588
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 09.00–16.00
sre.: 09.00–17.00
sob.: 08.00–12.00

PE Maribor
Trgovina Gardina
Cesta XIV. divizije 75, 2000 Maribor
Tel.: +386 2 471 51 73
Delovni čas: pon.–pet.: 8.00–18.00
sob.: 8.00–12.00